

S.C. ATENTCONSULTS.R.L.

Bucuresti, Bd. Tineretului, Nr. 35, Bl. 39, Sc. B, Apt. 69, tel/fax: 0720741416

S.C. ATENTCONSULTS.R.L. BUCUREȘTI

Contact: Telefon – 0720741416

WEB: www.atentconsult.ro

E-mail: contact@atentconsult.ro

Strategii-Consultanță-Proiectare

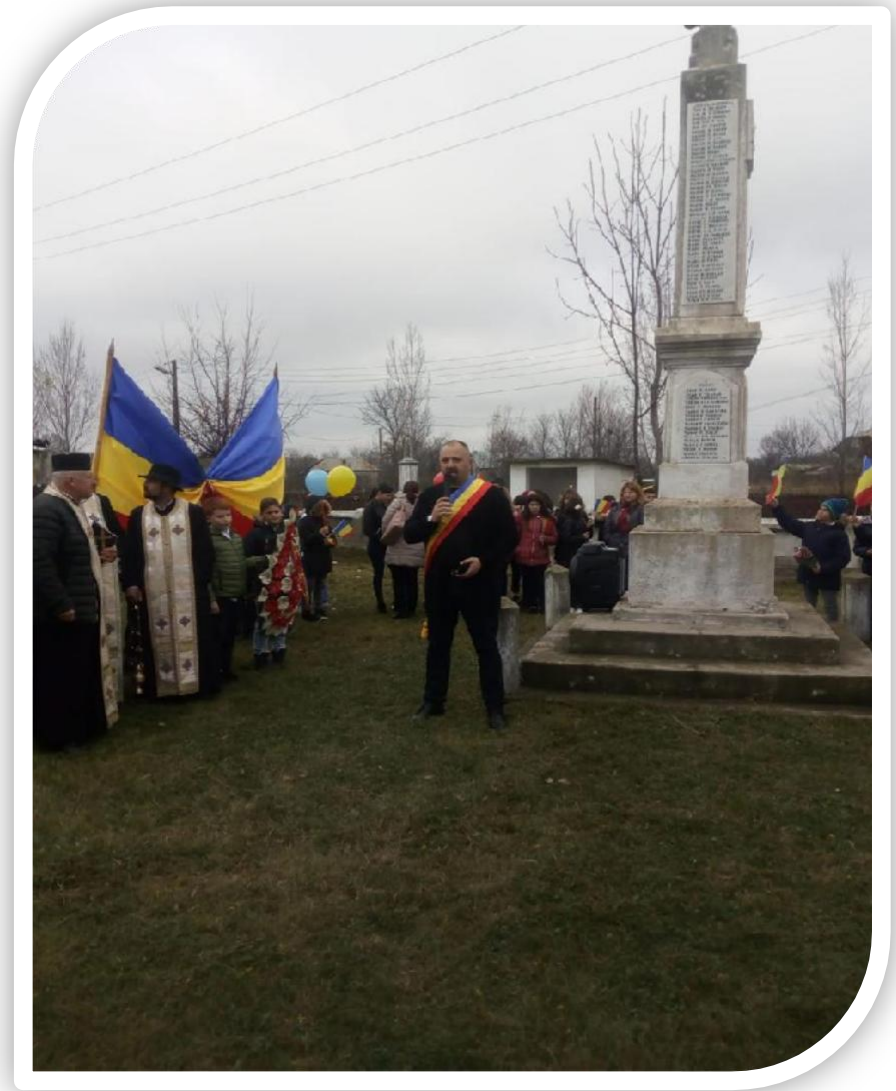
Strategia de Dezvoltare Locală 2021-2030, Comuna Morteni–Județul Dâmbovița

Cuvântul Primarului-Dl.Olteanu Lalulonel:

Strategia de dezvoltare economico-socială a comunei Morteni, își propune să valorifice potențialul, oportunitățile și disponibilitățile reale pentru dezvoltare, inclusiv crearea unui mediu de afaceri stimulat și competitiv, menită să atragă investiții private importante atât din țară cât și din străinătate.

Strategia de dezvoltare locală, este în egală măsură instrumentul de bază în ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii, dezvoltarea economică și umană în perioada 2021 -2030.

Strategia de dezvoltare locală este un document care structurează liniile directoare strategice pe o perioadă de 10 ani, ale comunei Morteni, potrivit problemelor identificate, a potențialului local activ și pasiv, cât și a oportunităților de dezvoltare în viitorul apropiat, fiind totodată rodul colaborării cu actorii locali.

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ 2021-2030

Comuna Morteni
Județul Dâmbovița

AtentConsult

2021-2030

CUPRINS

1. Introducere	-Pg6	11. Atractivitatea economică	-Pg67
2. Cadrul elaborării strategiei de dezvoltare locală	-Pg10	12. Educație	-Pg70
3. Metodologia de elaborare	-Pg15	13. Sănătate	-Pg73
4. Situație curentă	-Pg17	14. Mediu	-Pg75
5. Considerații istorico-geografice	-Pg25	15. Analiza Swot	-Pg81
6. Caractere fizico-geografice	-Pg34	16. Viziune	-Pg99
7. Floră, faună, soluri	-Pg47	17. Misiune	-Pg100
8. Resurse primare și secundare	-Pg51	18. Obiectiv general	-Pg101
9. Demografie	-Pg52	19. Portofoliul de proiecte	-Pg109
10. Marimea demografică	-Pg66	20. Implementare și monitorizare	-Pg132

Primăria Comunei Morteni, Județul Dâmbovița

- **Coordonate de contact: Adresa-Principală, nr.1127 (Cod poștal:137320), Județ Dâmbovița, România;**
- **Tel/Fax: +40245-242707, 242714 / <http://primaria-morteni.ro>;**
- **E-mail: primariamorteni2016@yahoo.com**

Introducere

Context

Elaborarea Strategiei de Dezvoltare a comunei Morteni are loc în contextul pregătirii unei noi perioade de programare a fondurilor europene alocate României pentru perioada 2021 – 2030. Această alocare financiară generează elaborarea sau actualizarea strategiilor de dezvoltare atât la nivel local, județean, regional cât și național, cu scopul principal al atragerii finanțării europene.

Necesitatea armonizării planurilor de dezvoltare în cadrul comunei Morteni cu cele ale comunelor limitrofe și ale județului Dâmbovița, a dezvoltării integrate și cooperării în scopul realizării de investiții este esențială, iar strategia de dezvoltare locală reprezintă un pas important în acest sens.

Din punct de vedere conceptual, strategia este bazată pe situația socio-economică, nevoile și potențialul de dezvoltare al comunei Morteni cu luarea în considerare a priorităților europene, naționale, regionale pentru perioada de dezvoltare post 2020.

La nivel european, documentul programatic **Europa 2020**, definește poziția UE stabilită a fi atinsă la nivelul anului 2027, bazată pe trei priorități de dezvoltare interdependente, respectiv creștere inteligentă, creștere durabilă și creștere favorabilă incluziunii. În concordanță cu prioritățile europene, dezvoltarea unei economii durabile, eficientă din punct de vedere al resurselor și cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă reprezintă puncte centrale ale Strategiei de dezvoltare a comunei Morteni, pentru perioada 2021-2030.

La nivel național, ca orientare generală, Strategia pentru dezvoltarea durabilă a României orizonturi 2013-2020- 2030 vizează drept obiectiv strategic pentru orizontul de timp 2027 – „Atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile.”. La nivelul programării strategice a comunei Morteni pentru perioada 2021-2030, promovarea unor practici de consum și producție sustenabile, a unei dezvoltări

În acord cu resursele existente constituie repere în abordarea planurilor de măsuri și a portofoliului de proiecte propus pentru perioada următoare de timp.

În vederea eficientizării procesului de absorbție a fondurilor post aderare, România a transmis Uniunii Europene, **Acordul de parteneriat** pentru intervalul de timp 2014-2020, respectiv 2021-2030, document aflat în dezbaterea Comisiei Europene. Conținutul Acordului de parteneriat abordează în mod detaliat principalele provocări pe care țara noastră urmează să le transpună în proiecte viabile, cu stabilirea principalelor obiective și priorități, modalitatea de utilizare a fondurilor nerambursabile acordate precum rolul diverselor instituții publice în gestionarea resurselor atrase.

În vederea asigurării unui flux ridicat de fonduri europene în comuna Morteni, strategia de dezvoltare cuprinde propuneri de proiecte în acord cu nevoile identificate la nivelul administrației locale cu implicarea directă a opiniei publice și a stakeholderilor interesați de procesul de definire strategică a comunei Morteni, în următorii 10 ani.

La nivel regional, **Planul de Dezvoltare Regională Sud Muntenia 2020 – 2030**, reprezintă instrumentul prin care regiunea își promovează prioritățile și interesele în domeniul economic și social și propune trei noi domenii prioritare respectiv dezvoltarea urbană durabilă, protecția mediului și eficiența energetică și susținerea sănătății și a incluziunii sociale. Strategia de dezvoltare a comunei Morteni, contribuie la atingerea acestui obiectiv prin definirea unor obiective strategice care pot fi în mod real îndeplinite în orizontul de timp 2020 – 2030.

Instrumente Structurale

Strategia Uniunii Europene este stabilită – de asemenea – procedurile precise de implementare, monitorizare și urmărirea, cu obligații de raportare la fiecare doi ani din partea Comisiei Europene și din partea statelor membre.

România a aderat la 01.01.2007 și a realizat STRATEGIA NAȚIONALĂ PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ A ROMÂNIEI – ORIZONTURI **2013- 2020 – 2030** în anul 2008, și a raportat asupra implementării în luna iunie 2011. Agenția de dezvoltare regională Sud Muntenia, din care face parte județul Dâmbovița și implicit și comuna Morteni, a elaborat PLANUL DE DEZVOLTARE REGIONALĂ 2014 -2020 cât și 2021-2027.

Consiliul Județean Dâmbovița a realizat în anul 2010, Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Dâmbovița 2012 – 2020 – O STRATEGIE PENTRU PROSPERITATE .

Potrivit prevederilor Legii nr. 350 din 06.07.2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, cu modificările și completările ulterioare, teritoriul României este parte a avuției naționale de care beneficiază toți cetățenii țării, inclusiv prin gestionarea proceselor de dezvoltare prin activitățile de amenajare a teritoriului, urbanism și de dezvoltare durabilă ale autorităților publice centrale și locale.

Autoritățile administrației publice – gestionarul și garantul acestei avuții – trebuie să asigure dezvoltarea echilibrată, coerentă și durabilă a teritoriului național.

Autoritățile administrației publice locale au obligația de a-și armoniza deciziile de utilizare a teritoriului în temeiul principiului descentralizării, autonomiei locale și deconcentrării serviciilor publice.

Această Lege statutează prin art. 1 alin (5) ca gestionarea spațială a teritoriului urmărește să asigure indivizilor și colectivităților dreptul de folosire echitabilă și responsabilitatea pentru o utilizare eficientă a teritoriului, condițiile de locuire adecvate, condițiile de muncă, de servicii și de transport, cerințele diversității nevoilor și resurselor populației, reducerea consumurilor de energie, asigurarea protecției mediului, securitatea și salubritatea publică, rationalizarea cererii de deplasări, calitatea estetică și arhitecturală, protejarea identității arhitecturale și culturale a localităților urbane și rurale.

Gestionarea spațială a teritoriului țării – deci și a fiecărei localități urbane și rurale în parte, indiferent de rang, importanță și mărime – constituie o activitate **obligatorie, continuă și de perspectivă**, desfășurată în interesul colectivităților care le folosesc în concordanță cu valorile și aspirațiile societății și cu cerințele integrării în spațiul european.

Această gestionare spațială trebuie să se realizeze prin intermediul amenajării teritoriului și al urbanismului – ansamblul de activități complexe, de interes general, care contribuie la dezvoltarea spațială echilibrată, la protecția patrimoniului natural și construit, la îmbunătățirea condițiilor de viață în localitățile urbane și rurale, precum și la asigurarea coeziunii teritoriale la nivel regional, național și european.

Activitățile de amenajare a teritoriului trebuie să fie:

- **globală** – urmărirea coordonării diferitelor politici sectoriale într-un ansamblu încheiat;
- **funcțională** – trebuie să țină seama de cadrul natural și construit bazat pe valori de cultură și interese comune;
- **prospectivă** – trebuie să analizeze tendințele de dezvoltare pe termen lung a fenomenelor și intervențiilor economice, ecologice, sociale și culturale și să țină seama de acestea în aplicare;
- **democratică** – trebuie să asigure participarea populației și a reprezentanților ei politici la adoptarea deciziilor.

Activitatea de urbanism cuprinde toate localitățile țării, organizate în rețea, pe baza ierarhizării și distribuției echilibrate a acestora în teritoriu.

Cadrul elaborării strategiei de dezvoltare locală

Până în prezent, în România s-au elaborat Planuri de Dezvoltare Regională, pentru perioadele 2000-2004, 2004- 2006 , 2007-2013 și 2014-2020. Experiența procesului de planificare s-a îmbogățit la nivelul regiunilor din România, fiind puse în practică o varietate de mecanisme de parteneriat. În comparație cu generația anterioară de planuri de dezvoltare regională, abordarea de formulare a noilor planuri presupune o adaptare către o nouă generație de politici integrate de dezvoltare. Acestea vor fundamenta atât structurarea programelor operaționale cu fonduri europene cât și programele cu finanțare națională de la nivel central și local. Această nouă abordare presupune nu doar o reformulare a obiectivelor și instrumentelor, ci și a structurii și cadrului de implementare a planurilor de dezvoltare regionale prin coordonarea acțiunilor politicilor sectoriale de dezvoltare.

Pentru viitoarea perioadă de programare, 2020-2030 Strategia de dezvoltare locală a Comunei Morteni, s-a realizat pornind de la următoarele documente programatice:

- Strategia Europa 2020
- Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Dunării
- Al 5-lea Raport privind coeziunea economică, socială și teritorială Programul
- național de reformă PNR 2019
- Planul de Dezvoltare Regională Sud Muntenia 2021–2027

Noua perioadă de programare reprezintă o oportunitate pentru consolidarea experienței acumulate de țara noastră în perioada de post aderare la Uniunea Europeană în domeniul utilizării resurselor financiare nerambursabile. Alocarea fondurilor europene pentru România în intervalul de timp 2021-2027 impune pregătirea documentelor

strategice adecvate fiecărei administrației publice pentru a putea exista o imagine de ansamblu asupra priorităților investiționale și a direcțiilor de absorbție a fondurilor nerambursabile.

Strategia de dezvoltare a comunei Morteni reprezintă un instrument de lucru, coordonare și susținere a măsurilor și acțiunilor noi sau revizuite care vor avea un impact asupra comunității locale și vor contribui la dezvoltarea economico-socială locală.

Dinamica dezvoltării impune o actualizare periodică a direcțiilor de dezvoltare, a documentelor de planificare existente și alinierea acestora la abordările strategice la nivele superioare de conducere și organizarea.

Planul de dezvoltare regională 2021-2027, subiect intens dezbătut în Regiunea de Dezvoltare Sud-Muntenia

Prima întrunire a Grupului de Parteneriat Local pentru elaborarea Planului de Dezvoltare Regională 2021-2027, organizată în județul Prahova de către reprezentanții ADR Sud Muntenia, a avut loc în noiembrie 2019, la Ploiești.

În cadrul acestei întruniri, a fost prezentat reprezentanților autorităților publice locale din județele regiunii modificările noului cadru pentru politica de coeziune a Uniunii Europene: mai puține obiective de politică și, implicit, mai puține axe de finanțare pe domenii de acțiune.

Conform informațiilor făcute publice, obiectivele de politică strategică vor scădea de la 11 la numai 5:

OP 1 – O Europă mai inteligentă (care cuprinde domeniile * cercetare și inovare, * servicii publice digitale, * digitalizare și bandă mai largă și * întreprinderi mici și mijlocii), suma alocată României fiind de circa 6 miliarde de euro;

OP2 – O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon (* energie, * schimbări climatice, * apă și ape uzate, * gestionarea deșeurilor, * biodiversitate și * mobilitate multimodală în mediul urban), suma alocată României fiind de circa 5,1 miliarde de euro;

OP3 – O Europă mai conectată (*transport și *digitalizare și bandă largă);

OP 4 – O Europă mai socială (* politicile pieței muncii, * educație, * incluziune, sărăcie și * sănătate), ultimele având o alocare financiară pentru România de circa 5 miliarde de euro;

OP 5 – O Europă mai aproape de cetățeni (dezvoltarea teritorială/urbană), cu o valoare a alocării pentru România de circa un miliard de euro.

Una dintre noutățile importante din viitoarea perioadă de programare este posibilitatea ca fiecare regiune a țării, inclusiv Regiunea Sud Muntenia, din care face parte și județul Dambovita, să propună propriile direcții generale pentru care să se solicite finanțare europeană. Astfel, de la finalul anului 2019 și începutul anului 2020, au avut loc întâlnirile autorităților responsabile pentru stabilirea obiectivelor de investiții și servicii destinate comunităților regionale și județene.

Cele 5 obiective strategice majore identificate la nivel european în ceea ce privește următoarea perioadă programatică, 2021- 2027, va implica un buget de 27 de miliarde de euro, cu 8% mai mare față de actuala perioadă, 2014 – 2020 .

În 20 februarie 2020, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale a făcut precizări cu privire atât la bugetul alocat agriculturii românești în perioada 2021 – 2027, cât și în ce direcții vor fi proiectate aceste sume. Astfel, nu mai puțin de 13 miliarde de euro vor putea fi accesate pe diferite programe destinate agro-zootehniei României.

Rolul și importanța prezentei strategii

Rolul unei strategii de asemenea importantă care, considerăm că trebuie să fie CLARA, CONCISĂ și pe INTELESUL TUTUROR, dar mai ales, trebuie să fie verificată periodic (semestrial sau anual) pentru a se putea interveni operativ pentru îndeplinirea parțială sau integrală a obiectivelor propuse.

Întreaga comunitate a comunei Morteni, trebuie să cunoască prevederile strategiei, să le înțeleagă și să lupte pentru aplicarea documentelor tehnice care vor rezulta în urma aplicării acestei strategii.

Strategia trebuie să pornească de la situația existentă, cuprinzând și realizările comunei Morteni, pentru identificarea direcțiilor și resurselor necesare dezvoltării sociale și economice a localității.

Aleșii locali, funcționarii din aparatul administrativ al comunei Morteni și mai ales cetățenii, vor înțelege care este locul și rolul lor în cadrul strategiei, care este locul pe care comuna Morteni îl are și care ar putea să-l aibă în contextul dezvoltării generale, naționale cu menținerea și valorificarea specificului local.

În strategie se va sintetiza foarte bine faptul că aleșii locali (primarul și consilierii), în timpul mandatului lor pun accentul în principal pe două paliere:

- ✚ Asigurarea managementului administrativ – respectiv funcționarea serviciilor publice și aplicarea măsurilor adoptate la nivel național sau județean în domeniile care vizează administrația publică locală, și
- ✚ Inițierea unor proiecte de dezvoltare, astfel încât să se îndeplinească programul politic electoral pe baza căruia au fost aleși la nivel local.
- ✚ Adoptarea de către comunitatea Morteni a prezentei strategii, 2021-2030, va contribui la realizarea unor documentații tehnice, la un standard superior față de cel aprobat anterior, mai exact în 2014.

Scopul strategiei de dezvoltare

Strategia de dezvoltare a comunei Morteni, are drept scop atingerea unei dezvoltări locale durabile care să angreneze creșterea nivelului de trai al populației. În vederea îndeplinirii acestei ținte strategice este necesar a fi încadrate direcțiile de acțiune stabilite în concordanță cu nevoile comunității într-un document programatic, bază pentru planificarea resurselor în atingerea obiectivelor propuse.

Ca urmare a implementării strategiei de dezvoltare locală, se dorește transformarea comunei Morteni într-o zonă atractivă din punct de vedere turistic și cultural, stabilă și viabilă pentru mediul privat și cel investițional, capabilă să ofere locuitorilor săi condiții decente de viață și acces la servicii de bază precum și la o infrastructură adecvată. De asemenea prin intermediul documentului programatic pentru perioada 2021-2030, este vizat și mediul înconjurător, protejarea acestuia și orientarea activității factorilor interesați de progresul economic și social al comunității pentru a putea susține o dezvoltare durabilă a comunei Morteni.

Necesitatea Strategiei de dezvoltare a comunei Morteni, derivă din faptul că în cadrul acesteia sunt trasate și stabilite prioritățile investiționale în acord cu viziunea populației și administrației publice locale. Mai mult, acest document programatic furnizează șablonul necesar coordonării pe termen lung al planificării și gândirii strategice între sectorul public și cel privat.

Instrumente Structurale

Metodologia de elaborare

Elaborarea Strategiei de dezvoltare a comunei Morteni, pentru perioada 2021 -2030 a urmărit în mod constant respectarea criteriilor de calitate utilizate la nivel european pentru evaluarea documentelor strategice, respectiv: relevanță, eficacitate, eficiență, consecvență și coerență, pragmatism, sustenabilitate, aranjamente de management și monitorizare.

Prin viziunea și obiectivele propuse, strategia de dezvoltare a comunei Morteni, a fost elaborată în acord cu politicile comunitare, strategiile de la nivel național, programele și documentele programatice de la nivel județean și regional, asigurând beneficiul integrator al planului de investiții propus.

Momentul întocmirii strategiei este unul esențial având în vedere rolul important al acesteia în pregătirea comunității locale și a administrației publice a Comunei Morteni, pentru noua etapă de programare a fondurilor europene pentru perioada 2021 – 2030.

Din punct de vedere structural, strategia de dezvoltare a comunei Morteni este compusă din patru părți, respectiv:

- **analiza diagnostic** – în această parte au fost analizați principalii indicatori reprezentativi din domenii precum mediul economic, demografic, infrastructură, sănătate, resurse umane etc. prin utilizarea celor mai recente date statistice obișnuite;
- **planificarea strategică** – această parte reflectă planurile de acțiuni viitoare ale comunei Morteni, propuse a fi realizate, cu accent pe cele prioritare în funcție de nevoile identificate și opinia factorilor decizionali implicați;

- **analiza SWOT** – în această parte au fost identificate punctele tari și slabe ale comunei Morteni , precum și oportunitățile de dezvoltare și amenințările identificate ca urmare a analizei diagnosticului actual al comunității;
- **implementarea și monitorizarea** – această parte cuprinde metodele și instrumentele de verificare a implementării strategiei de dezvoltare de către administrația publică locală.

Foto – Culturi agricole, comuna Morteni. Imagine pusă la dispoziție de Primărie.

Situație curentă

Localizare și accesibilitate

POZIȚIA GEOGRAFICĂ

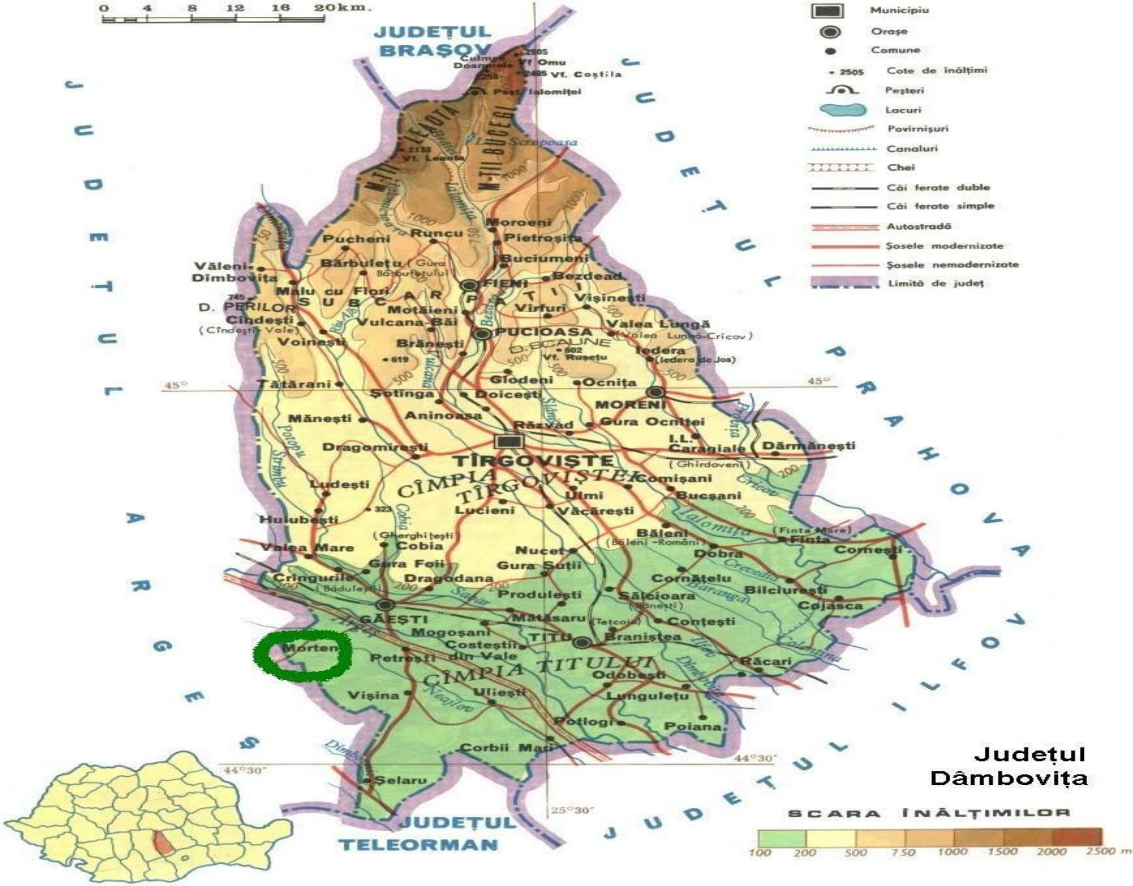
PREZENTARE GENERALĂ

Morteni este o comună compusă din satele Morteni și Neajlovu. Este situată în partea sud-vestică a județului Dâmbovița, la o distanță de 83 km față de București, capitala României și la doar 43 km față de reședința de județ, municipiul Târgoviște. De asemenea, comuna Morteni, este situată în partea de nord a Câmpiei Române. Morteni este o așezare de câmpie, cu o altitudine de aprox. 200 m. Accesul înspre și dinspre comuna Morteni, se face parcurgând DJ-urile 702 J și 702 F, limită cu județul Argeș. De asemenea, autostrada București – Pitești, trece la numai 4 km distanță pe lângă localitatea studiată, fiind una dintre cele mai bune legături rutiere spre capitală.

Suprafața comunei este de 5600 ha, inclusiv pădurea de 100 ha, care a revenit comunei după 1990, caracterizată prin două tipuri de sol: brun de pădure, podzol (aprox. 48%) și brun galbui de pădure (aprox. 23%), celelalte tipuri regăsindu-se în procente mai mici. Solul se caracterizează prin lipsa de fosfor și potasiu. În general, nu este permeabil, păstrează apa la suprafață, iar în timpul secetei se usucă foarte tare și crăpa în adâncime. Din această cauză, productivitatea la nivelul comunei Morteni este una mijlocie. Comuna Morteni, a fost arondată de-a lungul timpului la două județe: fostul județ, Vlasca și actualul Dâmbovița. În urma reorganizării administrative din 1968, la reînființarea județului Dâmbovița, comuna Morteni a trecut definitiv de partea județului căruia îi aparține și azi.

HARTA AȘEZĂRII COMUNEI MORTENI ÎN CADRUL JUDEȚULUI DÂMBOVIȚA

Fig 1-Pozitia localitatii Morteni (incercuit in verde), in cadrul judetului Dâmbovița;

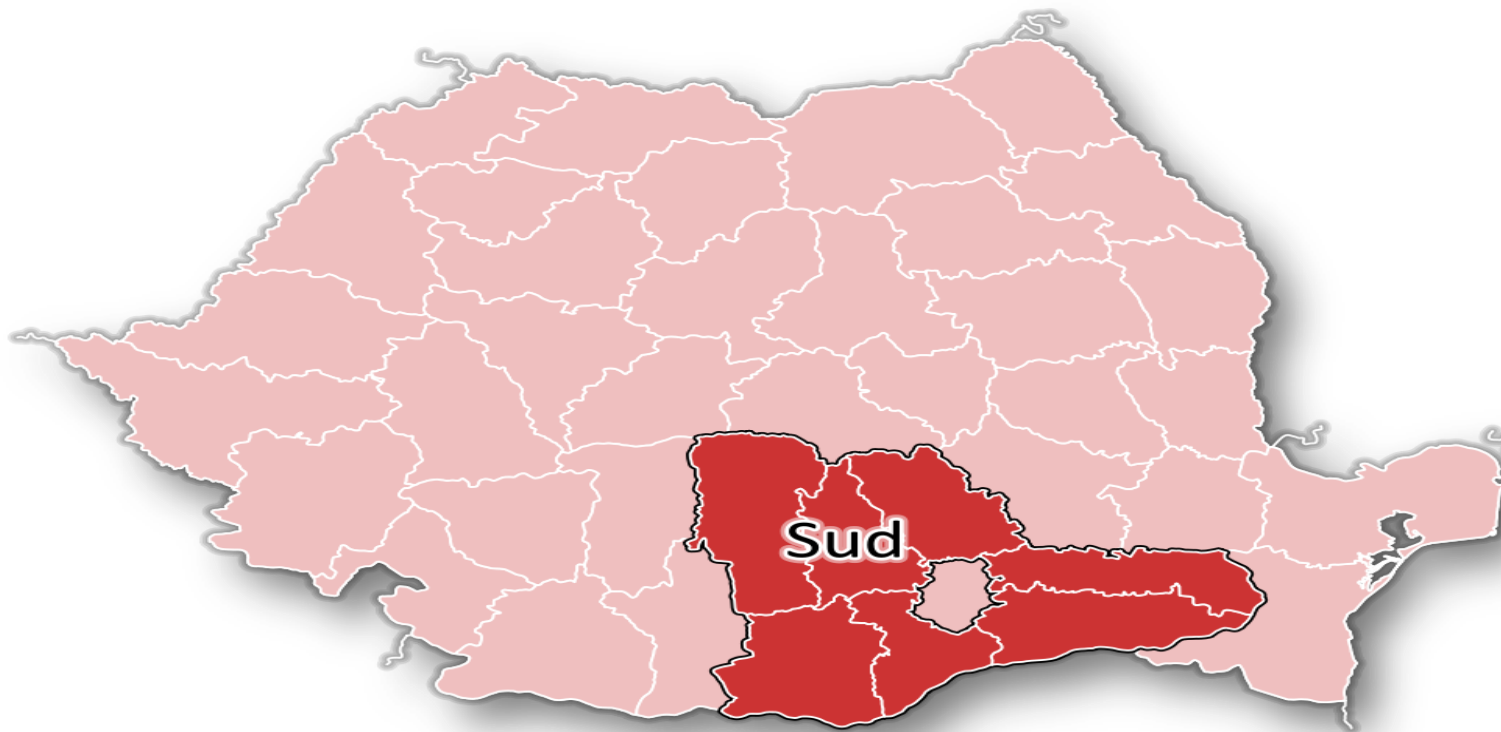
Harta demaisuspuneinevidentapozitia sud-vestica a localitatii Morteni in cadrul judetului Dâmbovița.

REGIUNEA DE DEZVOLTARE SUD-MUNTENIA

1. Regiunile de dezvoltare

În anul 1998 au fost create opt regiuni de dezvoltare prin asocierea consiliilor județene din România, pentru a coordona dezvoltarea regională necesară aderării la Uniunea Europeană. Aceste regiuni nu au personalitate juridică și nici statut administrativ, deși ele devin din ce în ce mai semnificative în dezvoltarea regională.

Fig2 – Regiunea Sud-Muntenia (în roșu) – sursă imagine: Wikipedia;

1. Regiunea de Dezvoltare Sud-Muntenia Regiunea Sud Muntenia este a treia regiune ca mărime din România ocupând o suprafață de 34.453 km², localizată în partea de sud a țării, înconjurând regiunea București - Ilfov.

Regiunea Sud-Muntenia se compune din următoarele 7 județe: Ialomița, Calarasi, Giurgiu, Teleorman, Arges, Prahova și Dambovița. Euro-regiunea totalizează un număr de 16 municipii, 32 de orașe și 519 comune ce au în componența 2019 sate (situație la nivelul anului 2015).

În partea de sud a regiunii, fluviul Dunarea reprezintă granița naturală cu Bulgaria, oferind posibilitatea de a avea comunicații cu cele 8 țări riverane, iar prin intermediul canalului Dunare-Marea Neagră și acces la Portul Constanța - principala poartă maritimă a țării. Populația regiunii în urma datelor recensământului din 2011 este de 3.136.446 locuitori.

Regiunea cuprinde trei forme de relief: munte 9,5%, deal 19,8%, câmpie și lunca 70,7%. Dacă pentru cele patru județe din sudul regiunii (Ialomița, Calarasi, Giurgiu și Teleorman) forma caracteristică de relief este câmpia, celelalte trei județe din nordul regiunii (Arges, Dambovița și Prahova) cuprind atât câmpia, cât și dealurile și munții. Rețeaua hidrografică bogată a regiunii este dominată de Fluviul Dunarea în care se varsă principalele râuri ale regiunii (Olt, Arges, Dambovița, Ialomița și Prahova), fiind completată de o serie de lacuri naturale și antropice cu folosință complexă. Varietatea formelor de relief și complexitatea geologică a acestora fac ca resursele naturale ale regiunii să fie diversificate. Zona montană și de deal concentrează resurse naturale ale subsolului (petrol, gaze naturale, carbune, minereuri radioactive și metalifere, sare, marne calcaroase, sulf, acumulări de gips și izvoare minerale) importante pentru industria energetică, chimică și a materialelor de construcții. Alături de resursele subsolului, de o importanță deosebită și cu influențe directe în dezvoltarea anumitor sectoare economice se află resursele solului. Astfel, suprafața agricolă concentrată preponderent în județele din sudul regiunii detine 71,1% din suprafața totală a regiunii din care 80,2%, reprezintă teren arabil. Regiunea dispune de resurse bogate și importante de apă (3,4% din suprafața regiunii), care, prin utilizare în diferite domenii, au un rol deosebit în dezvoltarea

economica a acesteia. Flora și fauna de o mare diversitate constituie o altă bogăție naturală a regiunii. Terenurile ocupate de păduri și vegetație forestieră dețin 19,3% din suprafața regiunii, reprezentând o sursă importantă de masă lemnoasă și un mediu propice pentru fauna de interes cinegetic.

Sectoarea economică cu tradiție în Regiunea de Dezvoltare Sud-Muntenia:

✚ Productia de utilaj petrolier și chimic; ✚

Productia de produse petro-chimice;

✚ Productia de automobile Dacia (cel mai important agent economic al țării); ✚

Productia agricolă vegetală;

✚ Turism montan și balnear.

Avantajele comparative ale regiunii:

- Grad de acoperire ridicat al rețelei de telecomunicații.
- Acces la principală poartă aeriană a țării - aeroportul Henry Coandă București.
- Existența unor segmente ale coridoarelor europene de transport IV și IX, precum și existența segmentului de autostradă A1 (București - Pitești) și A2 (București - Drajna), rețele de drumuri naționale și europene modernizate.
- Existența terenurilor adecvate agriculturii ecologice

Cultură și tradiție

Cunoscută în trecut drept Valahia sau Țara Românească, Muntenia are o istorie bogată și fascinantă. În Nord, poalele Munților Făgăraș oferă, la Arefu, un fundal dramatic pentru castelul lui Vlad Țepeș, domnitor român cunoscut în străinătate, mai ales datorită asocierii cu personajul Dracula al lui Bram Stoker, în vreme ce în Sud un număr impresionant de situri arheologice au început să atragă din ce în ce mai mulți arheologi și turiști.

Celebra legendă a Meșterului Manole inspirată de construcția Mănăstării Curții de Argeș, alături de Turnul Chindiei, parte a curții domnești din vechea cetate a Târgoviștei și numeroasele festivaluri și sărbători tradiționale sătești aduc permanent în actualitate tradițiile locului.

Elemente de patrimoniu

În Regiunea de Dezvoltare Sud Muntenia există un număr de 72 arii protejate de interes național (Parcul Național Piatra Craiului, Parcul Național Bucegi, Parcul Național Comana, Rezervația Manafu, Rezervația Tesila, Pădurea Troianu, Rezervația Naturală Cama Dinu Păsărică, Lacul Suhaia, APSA Iezer Călărași etc.) Rezervația naturală și monumentele naturale din regiune cuprind o mare varietate de plante și animale rare, forme de relief deosebite, puncte fosilifere și diferite obiective geologice. Cele mai extinse rezervații au suprafețe de 100 – 250 ha, cum este rezervația Oloaga - Grădinari din județul Giurgiu, care ocupă o suprafață de 248 ha.

Parcul Național Piatra Craiului, situat pe teritoriul județelor Argeș și Brașov, a fost constituit în 1990 și are ca și nucleu rezervația complex Piatra Craiului Mare înființată în anul 1938. Suprafața parcului este de 14.800 ha și corespunde celei mai impunătoare creste calcaroase din Carpații Românești. Parcul Natural Bucegi, se întinde pe teritoriul județelor Argeș, Dâmbovița, Prahova și Brașov, fiind situat în estul Carpaților Meridionali, la o distanță de 100 km de București. Parcul are o suprafață de 32.663 ha și a fost înființat în 1990 pe baza unor studii începute în 1974. Parcul Natural Comana (județul Giurgiu), are o suprafață de 24.963 ha, se află în Câmpia Română, la sud de București și cuprinde rezervația naturală Pădurea Comana.

APSA Iezer Călărași este un habitat de apă dulce cu ape mezotrofe, important în menținerea și dezvoltarea habitatelor păsărilor migratoare, sedentare și de pasaj, adăpostind o serie de specii periclitate, vulnerabile sau pe cale de dispariție, atât la nivel național, cât și la nivel internațional. Pădurea Troianu este rezervație naturală pentru protejarea speciei de *Paeonia peregrina* (bujorul românesc).

Rezervația Ostrovul Gâsca este rezervația naturală în care predomină arborele natural Salix Alba. Balta Suhaia este considerată arie de protecție specială avifaunistică, cu o floră specifică regiunilor de silvostepă, în care se întrepătrund elemente specifice luncilor marilor fluvii și zonelor sărăturoase, apărute ca urmare a activităților antropice.

IV. JUDEȚUL DÂMBOVIȚA (incadrare euro-regiunii)

➤ Localizare și accesibilitate

Județul Dâmbovița este situat în partea central-sudică a țării, suprapunându-se bazinelor hidrografice a râurilor Ialomița și Dâmbovița. Se învecinează cu județele: Brașov la nord, Prahova la est, Ilfov la sud - est, Giurgiu la sud, Teleorman la sud-vest, Argeș la vest.

Suprafața județului Dâmbovița este de 4.053 km² ceea ce reprezintă 1,7 % din suprafața țării. Altitudinea maximă se înregistrează în Vârful Omu (2.505 m) din munții Bucegi, iar cea minimă de cca. 120 - 125 m, în Câmpia Titu.

➤ Căile de acces:

- ✓ A1 (E60): București – Pitești;
- ✓ DN7: București – Găești – Pitești – Râmnicu Vâlcea – Sibiu – Arad;
- ✓ DN71: Târgoviste – Sinaia;
- ✓ DN72: Găești – Târgoviste – Ploiești;
- ✓ DN72A: Târgoviste – Câmpulung Muscel;
- ✓ DN61: Găești – Ghimpați;
- ✓ DJ101A: Limita Jud. Ilfov – Movila – Ciocănați – Limita Jud. Prahova: Lungime = 4,600 km;
- ✓ DJ101B: Luciana (1A) – Ungureni – Răzvad – Movila – Limita Jud. Ilfov: Lungime = 8.000 km;

- ✓ DJ101G: Limita Jud. Prahova – Crivătu – Cătunu (DN1A): Lungime = 6,100 km;
- ✓ DJ 401 A: Limita Jud. Giurgiu – Potlogi – Zidurile – Crovu – Mitulești – Măruntisu – Tomsani – Cotesti din Vale – Putu cu Salcia – Poroinica – Mogosani – Chirca - DN 7 (Merii): Lungime = 35,130 km;
- ✓ DJ503: Limita Jud. Teleorman – Selaru – Fierbinti – Limita Jud. Arges: Lungime = 10,930 km;
- ✓ DJ601A: Limita Jud. Giurgiu – Brezoaia – Brezoaiele – Slobozia Moară – Răcari (DN71): Lungime = 12,561 km;
- ✓ DJ611: Limita Jud. Teleorman – Glogoveanu – Fierbinti – Visina – Brosteni – Petrești (DN61): Lungime = 24,514 km;
- ✓ DJ659: Limita Jud. Arges – DJ503 (Selaru): Lungime = 3,129 km;
- ✓ DJ701: Dobra (DJ711) Cornățelu – Bolovani – Moara Nouă – Brăniștea – Titu – Sălcuța – Odobesti – Crovu – Ungureni – Corbii Mari – Vadu Stanchii – Limita Jud. Teleorman: Lungime = 42,340 km;
- ✓ DJ702: Limita Jud. Arges – Căndești Deal – Căndești Deal (DJ702B): Lungime = 9,300 km;
- ✓ DJ702C: Limita Jud. Arges – Scheiu: Lungime = 2,900 km;
- ✓ DJ711A: DJ711 (Bilciurești) – Săbiști – Colacu – Ghergheni – Serdanu – Pitaru – Potlogi – Corbii Mari (DJ 701): Lungime = 40,700 km;
- ✓ DJ 713: Limita Jud. Prahova – Cabana Cuibul Dorului – Seaua Dichiului – Limita Jud. Prahova: Lungimea = 5,700 km;
- ✓ DJ720D: Limita Jud. Prahova – Mărginenii de Sus – Dărmănești: Lungime = 2,800 km;

Județul Dâmbovița are cea de-a patra densitate de rețele de drumuri din România cu 46,1 km la 100 km². Densitatea rețelei de căi ferate este de 2,4 km la 100 km², situându-se sub media națională de 4,5 km la 100 km².
DJ 720 D: Limita Jud. Prahova – Mărginenii de Sus – Dărmănești: Lungime = 2,800 km;

Considerații istorico-geografice

- **Aspecte din istoricul comunei**

- ***Atestări documentare și arheologice (din Monografia comunei Morteni)***

Localitatea Morteni, cu o bogată și interesantă istorie, astăzi, se va număra printre puținele așezări umane rurale din județul Dâmbovița, și nu numai, care, prin apariția prezentei cărți (monografia recentă), va avea două monografii. Meritul pentru apariția celei dintâi aparține autorului Marin Patac. Unele informații transmise de acesta au fost preluate în cartea de față, în lipsa altora, mai ales ca ele vizează fapte neutre și nu pot fi banuite de subiectivism.

- ***Descoperiri, vestigii arheologice, atestări documentare***

Teritoriul țării noastre face parte din aria geografică locuită în vechime de neamurile tracice, despre care Herodot spunea că sunt cele mai numeroase după indieni. Prin urmare, civilizația bronzului aparține acestor traci.

A doua parte a epocii metalelor, care începe pe la 800 î.Hr., este aceea când se folosește noul metal, adică fierul, care da și numele de epoca fierului și care se întinde până la anul 106 d. Hr., de fapt până la formarea statului dac.

Pe teritoriul comunei s-au făcut mai multe cercetări arheologice în urma cărora au fost scoase la iveală urme de locuire din cele mai vechi timpuri.

La nord de satul Morteni, pe valea Neajlovului, pe o distanță de 2 km, s-au găsit unelte de silex, atribuite paleoliticului superior. În punctul Magura sau Movila, în partea de sud-vest a Mortenilor, pe valea Magurii, a fost descoperită o așezare neolitică, aparținând culturii Gumelnita și perioadei de trecere la epoca bronzului, cu aspect cultural, Bratești. Tot lângă fosta Stațiune de Masini Agricole Morteni, dar în spate, pe o suprafață de 5000 mp, cu o înălțime de 3 m, s-a descoperit un tell.

La confluența Văii Glodului cu Valea lui Coman, 1 km sud de Morteni, în punctul numit Putul lui Iordache, s-a descoperit o așezare aparținând culturilor Glina și Tei. Tot epocii bronzului aparține așezarea din punctul numit La

Bold, aflat la aproximativ 3 km sud-est de sat.

O alta așezare din epoca bronzului a fost descoperită în punctul numit Vultureanca I, aflat la circa 5 km sud de satul Morteni și la 1 km de cătunul Vultureanca (comuna Visina), pe terasa stângă a paraului Crevedia, care aparține de cultura Tei. De asemenea, în zona vetrei satului au fost descoperite, întâmplător, mai multe monede geto-dacice (tetradrahme). În fine, în apropierea punctului La Vultureanca, a fost dată la iveală o porțiune din valul roman “Brazda lui Novac de nord”, având direcția vest-sud-vest, est-nord-est.

Și pe teritoriul satului Neajlov (Cacova), s-au găsit vestigii arheologice. În punctul Padurea Cioacelor, circa 4 km sud de sat, la izvoarele Văii lui Palalau, la nord-vest de pădure, a fost interceptată o așezare neolitică tip tell (cultura Gumelnita); movila având un diametru de circa 40 m și înălțimea de 0.5 m.

Prin urmare, existența oamenilor pe teritoriul actualei comune Morteni este dovedită de arheologie din paleoliticul superior (aproximativ între anii 35 000 - 10 000 î.Hr.) până în secolul al XIX-lea, iar după aceea, de numeroase documente, până în prezent.

La Morteni, ca și la Baleni, Geangoesti și Nucet, a fost surprins un aspect cultural nou, numit Bratești, plasat cronologic post Gumelnita B. (III) și ante cultura Cotofeni.

Așezările de agricultori și pastori aparținând culturii Glină, în care se încadrează Mortenii și Neajlovul, vor constitui baza pe care se va naște o nouă cultură în bronzul mijlociu, anume cultura Tei (1700 - 1200 î.Hr.). Aceasta este considerată ca fiind prima cultură tracică timpurie și se regăsește aproape uniform pe tot teritoriul județului Dâmbovița, deci și pe teritoriul comunei Morteni.

Urmele arheologice continuă să existe pe teritoriul actualei comune Morteni și pentru perioadele următoare: acestea vor fi scoase la iveală fie prin săpături arheologice sistematice, fie prin descoperiri întâmplătoare.

Dezvoltarea așezărilor omenești este strâns legată de operațiunile de defrișare a pădurilor pentru obținerea unor noi suprafețe de cultură necesare întreținerii oamenilor și animalelor. Desigur, așezările omenești, așa cum am arătat mai sus, sunt cu mult mai vechi decât primele mențiuni documentare.

În măsură în care domeniile boieresci și manastirești se extindeau, în aceeași măsură și documentele care mențio-

neaza satele, se inmultesc. Cotropirile de ocini și rumanirea silita au avut ca efect un îndelungat sir de procese pentru rascumparare, transformate în conflicte sociale permanente între boieri sau manastiri și taranime.

➤ **Atestari documentare și cartografice**

Primul document, cunoscut până în momentul de față, care menționează satul Morteni, este cel din 5 mai 1633, prin care Matei Basarab voievod, întărește ocina în acest sat lui Radu, fiul lui Dumitru logofat din Piscani și popii Musat. Într-un document din 1 iunie 1647 apare și Dumitru Punga, care s-a vândut pe el împreună cu terenul pe care îl avea. La 22 aprilie 1647, Matei Basarab voievod poruncește la 12 boieri să hotărâască moșiile manastirii Campulung din satele: Cretulești, Ghimpati, Morteni și Vultureni și să alature “mosie lângă mosie” pentru a face un trup mare al manastirii “cum este legea”.

La 22 iunie 1647, Matei Basarab întărește manastirii Campulung ocinele din satele Cretulești, Ghimpati, Morteni, și Vulturești, daruite de Para paharnic.

Alte documente din anul 1648 ne dau informații despre numele unor locuitori din Morteni, care apar ca martori la întocmirea unor zapise: “Dragan din Morteni”, “Stoica Stanciul”, “Stoica și Vlaicul din Morteni”.

Dintr-un document din 4 februarie 1831, aflăm ca: “Dumitru sin Micu și Gheorghe sin Nita și cu Iordache sin Dinu Tarpezacu, dimpreună cu cetășii lor, mosneni din satul Morteni, din sud Vlasca, având moșia “naeleasă sine împartită” au voit să o aleagă să nu mai fie ceartă între ei. S-a apelat la Divanul Savarsitor, care l-a desemnat pe hotărnicul Dimitrie Arabolu să facă ieșirea din devalmasie, la care să participe și boierii ispravnici. Moșia care trebuia măsurată și împartită mergea “din malul Neajlovului, din dreapta, până în valceaua Romanatilor”. În descrierea hotărului apare ca toponim “Prunii Balaurului”, dovadă că în Mortenii de Jos cel mosnenesc, se cultivau pruni, fapt argumentat mai clar în cartografia din 1838.

Un document din 5 mai 1633, emis în cancelaria voievodului Matei Basarab, menționează și satul Balomirești, vecin cu Morteni și Rascaeti. Printre martorii documentului semnat de Matei Basarab, privind ocinele din Morteni, întărite lui Radu și popa Musat din Piscani-Muscel, s-au aflat și “Stanciul, fratele Pitarului”, din Balomirești, precum și Stanila

Vrajitorul, Dragota, nepotului Oprisandin Rascaeti. Aceasta este prima mențiune documentară a satului Balomirești. Alt document care menționează sigur satul Balomirești de lângă Morteni și Vultureni este cel din 22 iunie 1647, când Matei Basarab voievod, întărește mănăstirea Campulung Ocine în Vultureni.

Formarea celui de-al patrulea sat al comunei, anume Cacova, astăzi Neajlov, ridică o serie de întrebări. Volumele de documente publicate până astăzi nu cuprind niciun document care să se refere la acest sat de lângă Morteni.

Primul document de netăgăduit care consemnează sigur existența satului Cacova, este recensământul din 1831, care consemnează existența a 41 de familii. Satul avea biserică la care slujeau un preot și un cântăret. Formarea cătunului, apoi satului Cacova, credem că trebuie pusă în relație directă cu satul Balomirești, menționat, ca și Morteni, la 5 mai 1633. Satul Balomirești sau Balomireasa a mers un timp pe linie normală de dezvoltare, iar de la o vreme a stagnat și a dat înapoi, ajungând ca astăzi să mai aibă 2-3 gospodării.

Totuși, la 10 februarie 1821 este menționat satul Cacova, care avea biserică lui. Dacă la 1810 satul nu este menționat în cartografie, la 1831 este recensat cu 41 de familii iar în 1821 se știe că avea biserică, înseamnă că la această dată cel puțin jumătate din cele 41 de familii recensate se aflau deja în jurul bisericii din Cacova.

Mai știm sigur că, în anul 1837, în satul Cacova s-a clădit biserică nouă de către Ioan și Ecaterina Miteșcu. De ce? Pentru că cea existentă, probabil se degradase și în mod sigur era neîncapătoare. Cea veche, potrivit însemnării din Triod, avea hramul Sfinților Impărați Constantin și Elena și al Sfantului Ierarh Nicolae.

Credem că argumentele prezentate mai sus sunt suficiente pentru a afirma că satul Cacova era deja format în ultima parte a secolului XVIII-lea și nu s-a creat datorită venirii unor locuitori din alte zone ale țării, ci a fost întemeiat prin deplasarea locuitorilor satului Balomirești (Balomireasa) către zona satului Cacova de astăzi, distanța fiind foarte mică.

Participarea locuitorilor la marile evenimente ale istoriei moderne și contemporane

➤ ***Revoluția din 1821***

Nu există informații directe despre participarea în vreun fel la revoluție a locuitorilor satelor noastre, dar având în vedere traseul pandurilor conduse de Tudor Vladimirescu, de la București către Gaesti, Golesti, Pitesti, în luna mai 1821, este posibil să fi luat cunoștința de acest mare eveniment.

➤ ***Războiul de Independență din 1877-1878***

Prin diferite ofrande și participarea directă la operațiunile militare, locuitorii satelor au contribuit la obținerea independenței de stat a României. Din comuna Morteni, au luat parte, la luptele care s-au dat cu turcii la sud de Dunăre, cincisprezece ostași. Participanții la război s-au întors acasă și au povestit celorlalți momentele înfricoșătoare din timpul luptelor. Ca recompensă, aveau dreptul să fie împroprietăriți în Dobrogea, însă nu au dorit să-și părăsească locurile natale. Doar Marin Duica a acceptat un lot de 7 ha în zona Harsovei, însă nu l-a folosit.

➤ ***Primul Război Mondial***

În primii doi ani ai războiului, România a fost neutră, până la 14 august 1916 când a declarat război Austro-Ungariei, ea aflându-se în tabăra Triplei Înțelegeri. Din comuna Morteni au participat la război 430 de bărbați, iar 166 dintre ei s-au jertfit pentru țară. Toate sacrificiile și greutățile îndurate de populația țării, n-au fost zadarnice. Puterile Centrale fiind învinse, iar aliații României învingători, s-au creat condițiile necesare desăvârșirii statului național unitar român prin unirea tuturor teritoriilor locuite de români.

Facând un arc peste timp, România a ajuns între timp și a și depășit vârsta centenarului, mai exact la 1 decembrie 2018. Ziua care a marcat primii 100 de ani ai noii României, a fost marcată la nivel național și internațional prin diverse evenimente dedicate eroilor care s-au jertfit pentru libertatea, teritoriile și idealurile locuitorilor țării.

În continuare, vom prezenta câteva detalii culturale din comuna Morteni, pornind de la ideea că un popor fără istorie și cultură este ca un copac fără rădăcini.

Un obiectiv major la nivelul unei localități rurale este înca, **BIBLIOTECA-**

În anul 1914, profesorul universitar dr. Dumitru Gerota a înființat o bibliotecă la școala din satul Morteni, dotând-o cu nu mai puțin de 300 de volume. Neacordându-se atenția cuvenită, cu timpul, cărțile și revistele s-au pierdut, iar bibliotecă și-a încetat activitatea.

Mai târziu, în anul 1952, a luat ființă Biblioteca Comunală, primind de la început din fondurile centralizate ale statului, mai multe mii de volume. Această instituție de cultură funcționează în cadrul Caminului Cultural Morteni, are o suprafață de 40 mp, are un profil enciclopedic și este pusă în slujba comunității locale.

Această instituție asigură egalitatea accesului la documentele necesare informării, educației permanente, petrecerii timpului liber și dezvoltării personalității utilizatorilor, fără deosebire de statut social sau economic, vârstă, sex, apartenență politică, religioasă sau etnică.

Din datele statistice ale instituției, rezultă că în anul 1960 a avut 350 de cititori, iar în februarie 2008, a avut 416. Fondul de carte al bibliotecii, în luna februarie 2008, era de 7857 volume: 676 cu profil de științe sociale, 902 cu profil științific, 5523 beletristică și 756 de altă natură.

Un al doilea obiectiv cultural la nivelul oricărei localități din mediul rural, este **CAMINUL CULTURAL-**

Caminul Cultural din Morteni s-a construit în anul 1939 și a funcționat în cadrul școlii din localitate, purtând numele “Prof. univ. dr. Gerota”.

În anul 1948, Caminului Cultural din comuna Morteni i s-a atribuit numele “Tudor Vladimirescu”.

În perioada 1952-1954, s-a construit un camin cultural cu 4 încăperi: sala de festivități, cabina de film, bibliotecă și sala de lectură. Instituția era dotată în anul 1971, cu următoarele: 210 scaune, un aparat de radio, un televizor, un ecran, un motor, un injector, cortină, perdele. Caminul cultural trebuia să aibă echipe de dansuri, brigăzi artistice și

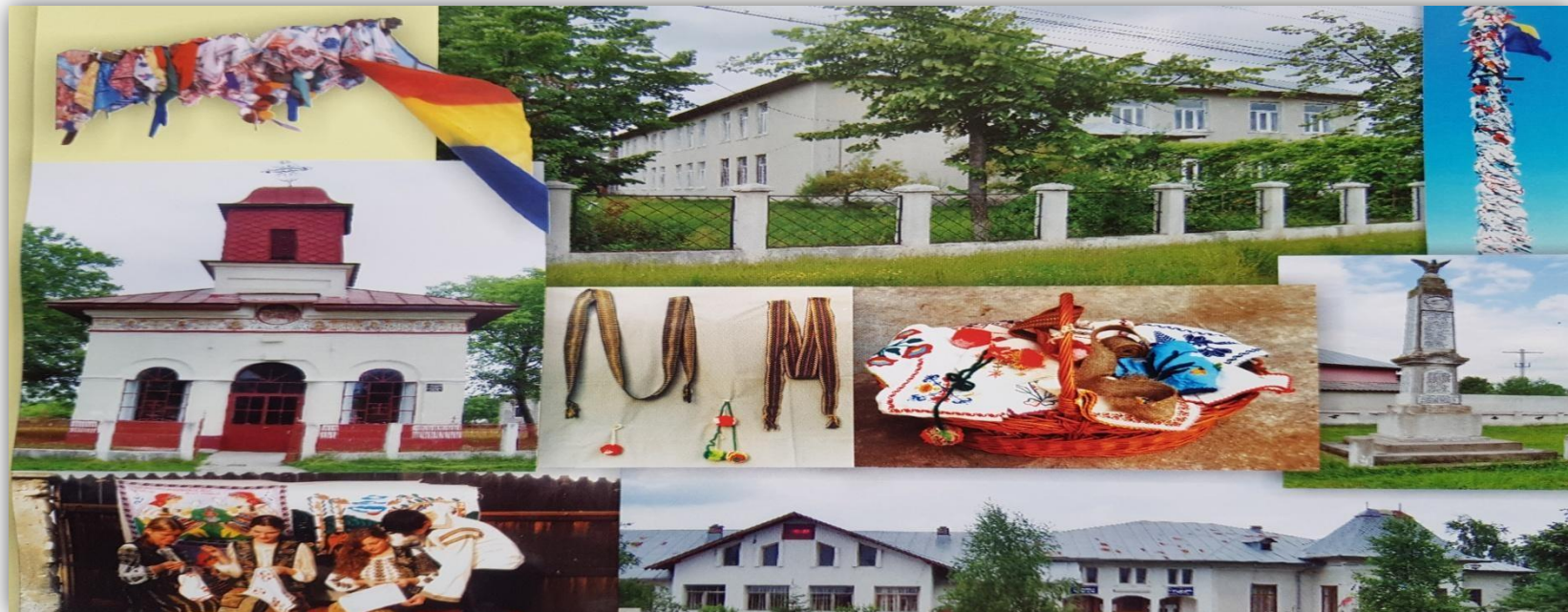
de agitatie, echipa de teatru.

În perioada 1962-1991, responsabilul tehnic și administrativ al Caminului Cultural Morteni, a fost Ion Gainusa.

După 1990, activitatea caminelor culturale în general, a stagnat, multe camine au devenit centre de evenimente locale tinând loc de sala de nunți sau botezuri și mai puțin în sensul în care au fost create.

Astăzi, Caminul Cultural Morteni, beneficiază de un nou local, modern, spațios, construit în anii 1986-1987. Localul dispune de o sală de spectacole în suprafața de 180 mp, cu 200 de locuri, o sală de conferințe cu o suprafața de 24 mp, o bibliotecă și alte trei spații mai mici, fiecare în suprafața de 50 mp.

Am spicuit asadar, câteva momente din istoricul comunei Morteni, de la primele atestări până în prezent, trecând prin câteva puncte cheie ale evoluției localității, pentru a ne putea ocupa mai departe în cadrul acestei lucrări, de analiza curentă și potențialul socio-economic al teritoriului studiat.

✚ Morteni azi, un exemplu de modernizare rurală în devenire:

O încercare de a descrie în cuvinte puține tabloul pe care îl oferă astăzi comuna Morteni, s-ar lăsa încontestabil de o piedică serioasă și anume, schimbările produse într-un interval scurt de timp, atât de numeroase sunt domeniile în care ele s-au manifestat în ultimii ani, dar în special de la intrarea României în UE.

Realizările de azi, cu care, pe drept cuvânt, se poate mândrioricare locuitor al comunei Morteni, apar cu atât mai importante atunci când le privim prin raportare la momentul de plecare pe calea modernizării, anul 1990.

Prin realizările post-decembriste ale Mortenilor de azi, amintim câteva proiecte care au dus la dezvoltarea comunei atât ca aspect dar și din punct de vedere socio-economic.

Astfel, sub conducerea actualului primar și a echipei acestuia, s-au obținut câteva rezultate notabile care apropie comuna Morteni, tot mai mult de zilele noastre:

- ✓ Asfaltarea a 2,7 km din DJ-ul 702J – limită cu județul Argeș;
- ✓ Asfaltarea a 4,3 km din DJ-ul 702H;
- ✓ Asfaltarea/pietruirea a aproximativ 8 km din rețeaua de drumuri interioare a comunei;
- ✓ Reabilitarea, modernizarea și dotarea Școlii Gimnaziale din Morteni, prin programul PNDR, o instituție de învățământ ce corespunde tuturor standardelor actuale în materie de dotări și calitatea actului de învățământ;
- ✓ Reabilitarea dispensarului comunei, o altă instituție care va funcționa cu mai multe cabinete medicale, oferind cetățenilor comunei servicii medicale la standardele actuale, respectând cerințele și normele impuse de DSP. Aceasta instituție devine cu atât mai importantă în contextul actual, când la nivel mondial, pandemia declansată de noul Coronavirus a pus la grea încercare sistemele medicale ale tuturor țărilor dar mai ales ale celor din Europa, unde țări renumite pentru calitatea serviciilor medicale oferite, au colapsat.

Ambițiile comunei Morteni de a deveni localitate modernă, demnă de cel de al treilea mileniu nu se opresc încă aici. Lista proiectelor în desfășurare, care înseamnă tot atâtea trepte urcate spre modernitate, este destul de amplă.

La fel de semnificative sau poate chiar mai importante decât schimbările pe plan material sunt modificările produse în mentalitățile locuitorilor comunei. Participând la acțiunile de consultare, la adunările cetățenești, la ședințele de instruire sau la manifestările culturale organizate, locuitorii comunei Morteni se manifestă responsabil, dovedesc preocupare față de propășirea localității lor, își dovedesc lor înșiși, dar și celor din jur, că ei sunt cei care hotărăsc destinul comunei.

Un rol deosebit în crearea noilor mentalități, în răspândirea tradițiilor noului împlinire, din nou, ca întotdeauna, școala. Detalierea cât și lista generală a proiectelor viitoare, asupra cărora comunitatea locală Morteni s-a orientat pentru perioada 2021 – 2030, va fi expusă în partea finală a prezentei strategii de dezvoltare locală.

Foto: Școala Gimnazială Morteni – Imagine pusă la dispoziție de Primărie

Caractere fizico-geografice

- **Relieful**
- **Geologia și evoluția paleogeografică**

Geografic vorbind, județul Dâmbovița are o suprafață de 4.054 km² (1,7 % din suprafața țării). Este situat în partea central-sudică a țării, suprapunându-se bazinelor hidrografice ale râurilor Ialomița și Dâmbovița. Județele vecine :

- Brașov la nord;
- Prahova la est;
- Ilfov la sud-est;
- Giurgiu la sud;
- Teleorman la sud-vest;
- Argeș la vest.

Altitudinea maximă se înregistrează în Vârful Omu (2505 m) din Munții Bucegi, iar cea minimă de cca 120–125m, în Câmpia Titu.

Teritoriul este dispus în trei trepte de relief, ce se succed de la nord spre sud pe o diferență de nivel de cca. 2400 m; acestea sunt alcătuite din munți (9%), dealuri (41%) și câmpii (50 %). Etajat de la câmpia joasă până la cele mai înalte piscuri ale Munților Bucegi, relieful județului Dâmbovița prezintă o mare diversitate peisagistică. Succesiunea treptelor de relief poartă atât amprenta factorilor geologici, cât și a celor fiziogeografici, care au participat activ la formarea și evoluția lor. Cea mai veche și mai înaltă unitate de relief, situată în partea de nord a județului, este formată de munții Leaota și Bucegi. Primul masiv, fiind alcătuit din sisturi cristaline, se deosebește camorfologic de

Munții Bucegi, în a căror alcătuire predomină calcarele, gresiile și conglomeratele. Subcarpații alcătuiesc cea de-a doua treaptă de relief și ocupă 23% din suprafața județului.

Din punct de vedere **geologic** sunt alcătuiți din depozite paleogene la nord și neogene la sud. Aproape toată gama formațiunilor este cutată într-o succesiune latitudinală de sinclinale și anticlinale puternic faliat. Nota dominantă a reliefului o dau fenomenele de alunecare și de eroziune torențială, care scot din circuitul agricol suprafețe apreciabile de teren. Piemontul Căndești constituie o treaptă de relief care se deosebește prin alcătuirea geologică, tectonică și morfologică atât de Subcarpați, cât și de zona de câmpie. Interfluviile sunt netede, împădurite, ușor înclinate spre sud și fragmentate de văi mult mai adâncite în cuvertura de pietrișuri. Câmpiile, care ocupă peste 50% din suprafața județului, alcătuiesc cea mai joasă și cea mai tânără treaptă de relief. Orientarea generală a interfluviilor, nord-vest—sud-est, panta mică a acestora, lățimea și gradul slab de fragmentare dau nota dominantă a acestei unități. Din forajele existente se constată prezența unei cuverturi de pietrișuri de grosimi variabile peste care stau depozite loessoide sau de luncă. În condiții specifice de climă și vegetație, pe aceste depozite s-au format cele mai fertile soluri din județ.

Munții :

Unitatea montană carpatică, situată în partea de nord, cuprinde două masive –Leaota și Bucegi– complet diferite ca structură geologică și înfățișare. Masivul Leaota este alcătuit predominant din șisturi cristaline cupăntedomoale și culmi rotunjite. Văile sunt puternic adâncite, însoțite de versanți cu înclinare moderată, având înălțimile cele mai mari în Vârful Leaota: 2133m. Masivul Bucegi, alcătuit predominant din gresii și conglomerate și numai în parte din calcare, are înălțimi frecvente peste 2000m: vârful Omu -2505m, vârful Doamnele-2402m, vârful Bătrâna 2181 m.

Dealurile :

Subcarpații Ialomiței formează treapta colinară înaltă ce constituie partea central-nordică a județului. Sunt alcătuiți dintr-o asociere de dealuri și depresiuni, acestea din urmă fiind generate de eroziunea diferențială și dispuse în lungul văilor principale. Un prim lanț de dealuri formează Subcarpații interni, alcătuiți din flis cretacic și paleogen, în

care se dezvoltă pînă în prelungiri înălțimi de 800–900 m, situația bază a masivelor Bucegi și Leaota. În lungul văilor apar primele depresiuni de contact: Moroieni-Pietroșița pe Ialomița și Runcu pe Ialomicioara. Spre sud se află o succesiune de dealuri și depresiuni: Dl. Micloșanilor (800 m), Dealul Mare, Dl. Platul Sârnei, Depr. Bărbulețu-Râul Alb și Depr. Bezdead.

Dl. Micloșanilor (800 m), Dealul Mare, Dl. Platul Sârnei, Depr. Bărbulețu-Râul Alb și Depr. Bezdead.

Alternanța gresiilor, marelor și argilelor puternic cutate, a sinclinalelor și anticlinalelor face ca eroziunea să fie intensă, procesele de versant foarte active: în lungul principalelor văi apare un nou tip de depresiune: Voinești-Aluniș-Vulcana-Pucioasa-Vișinești-Sultanu-Valea Lungă. Subcarpații externi, formați din depozite miopliocene, mai puțin dure, formează treptă mai coborâtă și relativ mai uniformă de unde și denumirea frecventă de plaiuri (Plaiul Măgurei, Plaiul Cărpiniș etc). Sinclinala și anticlinala sunt acoperite de o cuvertură groasă de pietrișuri și nisipuri în care apele au sculptat un șir de depresiuni (Doicești, Ocnița, Iedera-Moreni). Față de zona de câmpie din sud, dealurile subcarpatice se termină prin denivelări de 40–60 m, întrerupte în dreptul văilor mari de golfuri de câmpie care pătrund printre acestea. Piemontul Căndești, situat la vest de valea Dâmboviței, formează treapta colinară mai joasă (300–550 m) ce intră în alcătuirea teritoriului județului Dâmbovița. Este reprezentant doar prin platoul interfluvial, ușor înclinat, dintre culoarele de depresiune ale văilor Dâmbovița și Potopu.

Foto: Muntii Bucegi – Sursa: Wikipedia

Campiile :

Câmpia Română ocupă cca jumătate din suprafața județului . Ea este reprezentată prin câmpia înaltă a Dâmboviței și Ialomiței și prin câmpiile de subsidență a Titului. Câmpia înaltă este alcătuită din câteva prelungiri, subformă de pînteni, ale Piemontului Cîndești (Câmpia Picior de Munte, la vest de Dâmbovița) sau a unor fragmente de piemont (Pîntenul Măgurii, la est de Ialomița) din Câmpia Târgoviștei, rezultată din unirea conurilor piemontane ale Dâmboviței și Ialomiței și din Câmpia Cricovului. Câmpia de subsidență a Titului este formată din câmpuri interfluviale înguste, separate de văi cu albiu instabile, cu zone de înmlăștinare și cu numeroase albiu părăsite. Caracterul esențial este dat de faptul că luncile au o lățime foarte mare, devenind uneori comune pentru două râuri vecine (lunca Argeș-Sabar). La sud-vest de Argeș, câmpia se înalță mai mult față de văile care o drenează, urmând o înclinare nord-vest – sud-est, relativ similară cu cea a piemontului pe care de fapt câmpia îl continuă; este o porțiune din Câmpia Găvanu – Burdea.

Hidrografie :

Apele de suprafața -

Rețeaua hidrologică din județul Dâmbovița aparține la două sisteme hidrografice distincte: cel al Ialomiței, în jumătatea de nord-est, și cel al Argeșului în jumătatea de sud-vest. Densitatea rețelei de râuri variază între 0,5 și 0,8 km/km² în zona montană, între 0,3 și 0,5 km/km² în zona subcarpatică și între 0,3 și 0,4 km/km² în zona joasă. Râul Ialomița izvorăște de pe versantul sudic al masivului Bucegi și părăsește teritoriul județului în amonte de confluența cu râul Cricovul Dulce, având o suprafață de bazin de 1208 km² și o lungime de 132 km. Panta medie a râului pe teritoriul județului este de 17,5%. Râul Argeș, ale cărui izvoare se găsesc pe versanții sudici ai Munților Făgăraș, străbate județul pe o lungime de 47 km, la intrarea în județ având o suprafață de bazin de 3590 km² și o lungime de 130 km, iar la ieșirea din județ o suprafață de 3740 km² și respectiv lungimea de 177 km. Panta medie a

râului pe sectorul aferent județului este de 1,65 %. Cel mai important afluent al Argeșului este Dâmbovița care are la intrarea în județ o suprafață de bazin de 636 km² și o lungime de 67 km, iar la ieșire o suprafață de bazin de 1120 km² și o lungime de 157 km, confluența cu Argeșul fiind însă în afara județului Dâmbovița. Interfluviul dintre Dâmbovița și Ialomița este drenat, în zonă de câmpie de Colentina și Ilfov, afluenții ai Dâmboviței, cu care se unește în județul Giurgiu. Un alt afluent important al râului Argeș este Sabarul, care își culege apele de pe teritoriul județului Dâmbovița și pe care îl părăsește în apropierea comunei Potlogi, unde are o suprafață de bazin de 740 km² și o lungime de 65 km. Partea de sud-vest a județului este drenată de râurile din zona superioară a bazinului Neajlov, afluent al Argeșului, cu care confluențează în județul Giurgiu. Debitul medii multianuale specifice variază pe teritoriul județului între 20 l/s*km² în zona înaltă a Munților Bucegi și 5 l/s*km², în zona de câmpie din sud. Debitul mediu multianual al Ialomiței la Băleni, situat imediat în amonte de confluența cu Cricovul Dulce, este de 10,1 m³/s, al Argeșului, la intrarea în județ, de 39,5 m³/s - debit care variază nesemnificativ până la ieșire - al Dâmboviței, la intrarea în județ de, 10,1 m³/s, iar la ieșire de 11,8 m³/s. Pe râurile ale căror bazine de recepție se află integral sau în majoritate în zona înaltă, cum ar fi de exemplu Ialomița la stația hidrologică Moroieni și Dâmbovița la stația hidrologică Malucu Flori, volumele maxime de apă pe anotimpuri sunt cele care apar în primăvara (aprilie-iunie), iar cele minime în iarnă (decembrie-februarie) reprezentând în medie ca. 40-50% și, respectiv 10-15% din cele anuale. Lacurile sunt relativ slab reprezentate pe teritoriul județului Dâmbovița. În câmpie, sunt amenajate o serie de iazuri și heleșteie (Nucet, Comișani, Bungetu, Băleni) de importanță locală. În bazinul superior al Ialomiței, în amonte de Cheile Orzei, se află lacurile de acumulare Bolboci și Scropoasa, care deservește uzinele hidrocentrale de la Dobrești și Moroieni. În zona Pucioasa există un lac de acumulare, având în val o păstrăvărie și funcție turistică.

Apele subterane -

Rezervele de apă subterană din cuprinsul județului Dâmbovița depind de gradul de permeabilitate, cât și de grosimea și extensiunea rocilor care le înmagazinează. Astfel, rocile compacte din zonă montană sunt în general

impermeabile pentru o bună parte a munților Leaotași Bucegi. Totuși, abundența și permanența izvoarelor dovedește existența apelor freatice, dar acestea sunt acumulate în depozitele de pantă și de la bază versanților. O situație mai aparte prezintă conglomeratele din sinclinalul Bucegilor, care au un grad de permeabilitate mai mare față de depozitele constituite din jur, dar nu dau izvoare cu un debit prea mare. În zona de munte nu putem vorbi de prezența stratelor acvifere de adâncime. Depozitele constituite din zona subcarpatică au diferite grade de permeabilitate, în funcție de natură. Există strate acvifere locale în depozitele de pietrișuri, nisipuri și argile din formațiunile pliocene și pleistocene inferioare. Trebuie să remarcăm faptul că prin infiltrarea apelor superficiale în depozitele mio-pliocene, acestea suferă de cele mai multe ori un proces de mineralizare accentuată și apar, sau sunt întâlnite în foraje, ca ape minerale cu importanță mare pentru economia județului. Interfluviul dintre Dâmbovița și Argeș, exceptând luncile celor două râuri, este alcătuit din depozite de pietrișuri și nisipuri cu o permeabilitate bună. În colțul sud-vestic al județului, la sud de lunca Argeșului, în sectorul aferent Câmpiei Găvanu-Burdea, apele freatice au condiții foarte bune de înmagazinare, pietrișurile și nisipurile stratelor de Frătești fiind prezente la o mică adâncime sub cuvertura de loess. Aceleași depozite cu o granulometrie foarte favorabilă infiltrației și deci cu un orizont freatic foarte bine dezvoltat se întâlnesc și în luncile Argeșului și Dâmboviței pe întregul teritoriu din județ și de pe valea lălomiței în aval de Pucioasa.

Clima :

Teritoriul județului Dâmbovița aparține în proporție de cca. 80% sectorului cu climă temperat-continentală moderată: caracteristică ținutului climatic al Câmpiei Române și ținutului climatic al Subcarpaților) și în proporție de cca. 20 % sectorului caracteristic ținuturilor climatice ale munților mijlocii și înalți .

Prin poziția sa în cadrul Câmpiei Române, comuna Morteni, beneficiază de un climat temperat-continental cu veri foarte calde și ierni relativ reci, marcate uneori de viscole puternice.

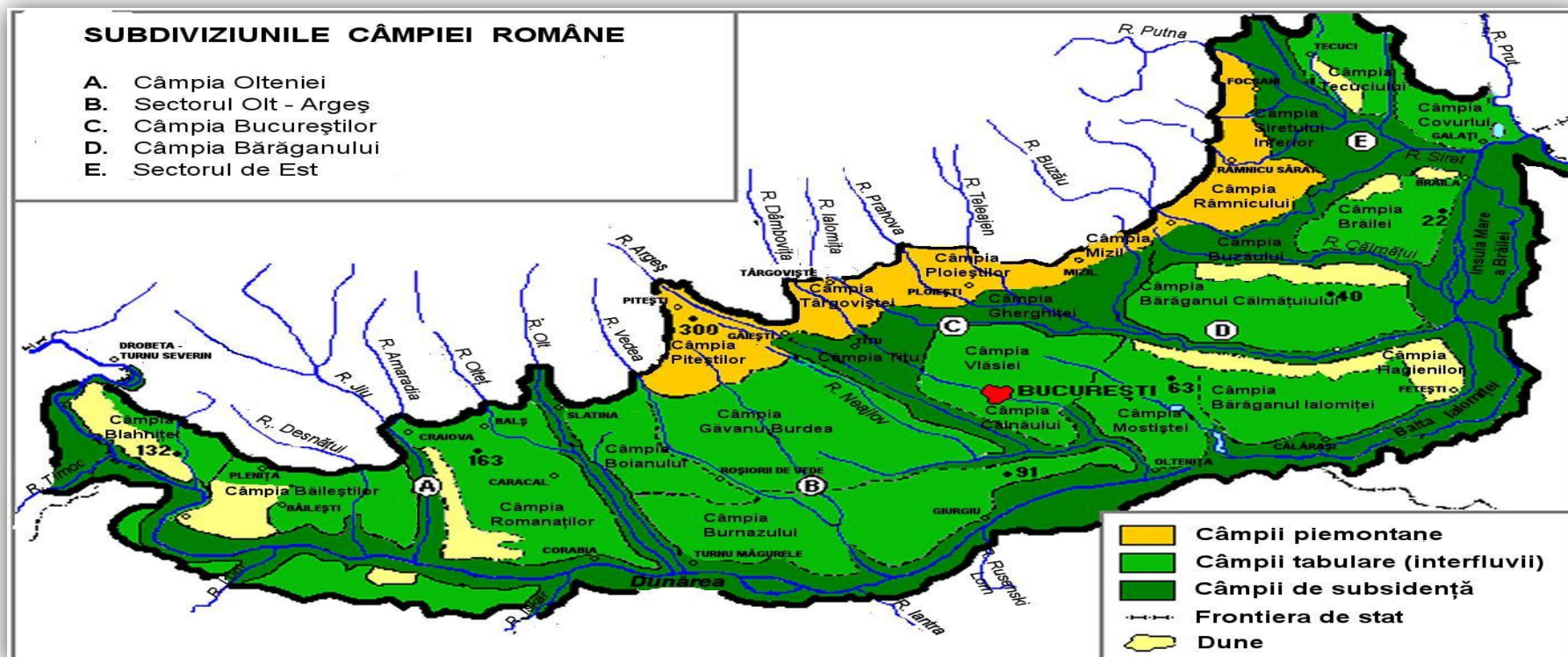

Foto: Câmpia Română - Sursa: Wikipedia

Climatul Câmpiei Române, are caracteristici ce amprentează prin specificul zonei localitățile județelor pe care le cuprinde. Astfel, în vest se resimt influențe mediteraneene, în timp ce în est amprenta continentală este mai accentuată. În deosebi estul este caracterizat de veri fierbinți și ierni geroase. Crivățul, un vânt rece și uscat vine iarna dinspre nord-est. Temperatura medie multianuală este de 8-11°C, media lunii iulie este de 18-23°C, a lunii ianuarie variază între -3 — -5°C în est și -1 — -3°C în vest. Valoarea medie multianuală a precipitațiilor este de sub 500mm în est și de 500-700mm în vest. Ținutul cu climă de câmpie se caracterizează prin veri foarte calde,

cu precipitații moderate și ierni nu prea reci, cu viscolerare și intervale de încălzire frecvente, care duc la topirea stratului de zăpadă. Pentru sectorul cu clima continental-moderată sunt caracteristice verile răcoroase, cu precipitații abundente și ierni foarte reci, cu viscole frecvente și strat de zăpadă stabil pe o perioadă îndelungată. Ținutul Subcarpaților reprezintă caracteristici climatice intermediare.

Temperatura aerului :

Temperatura aerului variază în limite largi din cauza diferențelor mari de altitudine a reliefului. Mediile anuale depășesc 10°C în ținutul de câmpie ($10,1^{\circ}\text{C}$ la Titu și Găești), coboară până sub 9°C în ținutul Subcarpaților și variază între 6 și 0°C în sectorul montan. Pe culmile cele mai înalte devin negative, coborând chiar sub -2°C ($-2,6^{\circ}\text{C}$ pe vârful Omu). Mediile lunicele mai calde, iulie, scad treptat de la câmpie ($21,7^{\circ}\text{C}$ la Titu și Găești) către deal (21°C la Târgoviște) și munte (cca. $5 - 6^{\circ}\text{C}$) pe culmile montane cele mai înalte). Mediile lunicele mai reci, ianuarie, sunt ceva mai coborâte în câmpie ($-2,9^{\circ}\text{C}$ la Titu și $-3,2^{\circ}\text{C}$ la Găești) comparativ cu zona de dealuri ($-2,3^{\circ}\text{C}$ la Târgoviște), din cauza frecventelor inversiuni termice care se dezvoltă în partea cea mai joasă a județului. Începând de la cca. 500 m în sus, mediile lunicele ianuarie scad, paralel cu creșterea altitudinii, până la valori sub -10°C . Pe culmile montane cele mai înalte, mediile lunicele mai mici se înregistrează în februarie când ating chiar -11°C . Maximele absolute înregistrate până în prezent au depășit 40°C , în zonele de câmpie și de dealuri ($40,4^{\circ}\text{C}$ la Târgoviște în ziua de 20 august 1946) și $22-25^{\circ}\text{C}$ în sectorul montan. Minimele absolute au coborât sub -30°C în zona de câmpie (-31°C la Găești în ziua de 24 ianuarie 1907) sub -28°C , în zona deluroasă ($-28,3^{\circ}\text{C}$ la Târgoviște în ziua de 25 ianuarie 1942) și până la -38°C pe culmile montane cele mai înalte. Numărul mediu anual al zilelor de îngheț depășește 100 la câmpie, 110 în zona de dealuri (111,3 la Târgoviște) și 260 pe culmile cele mai înalte ale munților.

În cadrul comunei Morteni, climatul se încadrează în specificatiile regimului termic, temperat – continental, un climat pe care îl vom detalia în paginile următoare.

Factorii genetici ai climei

• Factorii radiativi

Toate procesele fizice, chimice și biologice de la nivelul suprafeței terestre și din atmosferă sunt determinate de energia radiantă a soarelui. Radiația globală este determinată de unghiul înălțimii soarelui deasupra orizontului și de particularitățile suprafeței solului.

Radiația globală este în legătură cu durata de strălucire a soarelui, care este în jur de 2100 ore și este influențată de distribuția nebulozității.

• Factorii fizico-geografici

Relieful constituie prin orientare, altitudine sau declivitate un factor deosebit de important ducând la modificări climatice. Însușirile altimetrice și litologice ale reliefului, precum și orientarea văii Dunării vest-est precum și de expunerea sudică a teraselor ușor dispuse în pantă face ca relieful să se încadreze în categoria șesurilor de tipul câmpiilor de loess, cu forme netede, ușor înclinate și ondulate, cu energie redusă și altitudini joase.

Particularitățile principalelor elemente climatice

Conform datelor din atlasul Climatologic al României, teritoriul studiat prezintă o temperatură medie multianuală de 10 – 11 grade C.

Din păcate, ultimii ani, au marcat din punct de vedere climatologic schimbări ale climei, care nu au scutit localitatea Morteni de variații termice cu abateri pozitive mult crescute începând cu anul 2000, în toate cele 4 anotimpuri. Astfel, și aici, verile au ajuns mai secetoase, sarace în precipitații, iar iernile de asemenea, foarte sarace sub aspectul general al precipitațiilor specifice anotimpului rece. Aceste schimbări au, un impact negativ direct, asupra sectorului agricol.

Temperaturi medii lunare multianuale

Amplitudinea termică multianuală este de 25,4°C, valori care reflectă caracterul continental al climei. Circulația maselor de aer se face destul de rapid, de ea depinzând temperaturile medii zilnice foarte variate. Durata intervalului cu temperaturi medii zilnice mai mari sau egale cu 10°C depășește 200 de zile/an. Frecvența medie anuală a zilelor de vară cu temperaturi maxime mai mari sau egale cu 25° C este de 100-115 zile, iar frecvența anuală a zilelor tropicale cu temperaturi maxime mai mari sau egale cu 30°C este de circa 35 de zile (Tabelul nr.1).

Tabelul nr.1 Temperaturi medii lunare multianuale ale aerului, Stația Titu

-grade Celsius-

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Media anuală
-2,3	-1,0	7,5	12,6	15,6	21,0	22,01	21,6	17,4	10,3	5,2	0,0	12,0

Sursa: Date de la stația meteorologică Titu, 2016

Temperaturi medii anotimpuale

Tabelul nr.2 Temperaturi medii anotimpuale

-grade Celsius-

ANOTIMPUL			
PRIMĂVARA	VARA	TOAMNA	IARNA
11,9	21,5	10,9	-1,1

Sursa: Date de la stația meteorologică Titu, 2016

Regimul umidității

Umiditatea este dată de evaporarea apei bălților, râurilor și pârâurilor. Caracterizarea umidității aerului este dată de valorile umezelii relative și absolute.

Umiditatea relativă care arată gradul de saturație al atmosferei, se exprimă prin raportul între cantitatea de vapori existentă în aer și cantitatea maximă corespunzătoare temperaturii aerului. Regiunea studiată are umiditatea relativă cu peste 25% mai mare iarna decât vara.

Tabelul nr. 3 Precipitațiile atmosferice (cantitatea lunară și anuală)/2016

-mm-

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Media anuală
68,6	30,3	40,5	48,8	67,4	83,1	7,4	42,2	41,6	30,8	60,2	6,3	527,3

Sursa: Date de la stația meteorologică Titu, 2016

Regimul nebulozității

Nebulozitatea reprezintă gradul de acoperire al cerului cu nori. Nebulozitatea joacă un rol important în determinarea climatului unei regiuni. Datele înregistrate la stația Titu în intervalul 2004-2014 arată o scădere a numărului de zile cu cer acoperit din martie până în august când se înregistrează minim 2,3 zile și o creștere până în decembrie la valori maxime 13,2 zile. Valoarea maximă lunară a nebulozității se înregistrează în februarie 6,4 iar minima 2,0 în august. Nebulozitatea variază de la o lună la alta, remarcându-se un maxim principal iarna și un minim principal vara. Nebulozitatea medie anuală este sub 5 zecimi. Zilele cu cer acoperit sunt în număr de 85-100 zile, iar

al celor cu cer senin este de peste 80. Durata de strălucire a soarelui în perioada rece a anului (octombrie-martie) este de 610-640 ore, iar în intervalul cald (aprilie -septembrie) de 1600-1650 ore.

Temperatura solului

În cursul unui an, temperatura la suprafața solului înregistrează un minim în ianuarie și un maxim în iulie . Minimul din ianuarie atinge valori medii sub -4°C . Din februarie, temperatura pe suprafața solului începe să crească; cele mai mari creșteri interlunare ($8,1^{\circ}\text{C}$) se produc în aprilie, fiind cu $2-4^{\circ}\text{C}$ mai mari ca cele din aer, ceea ce arată că suprafața solului se încălzește mai repede decât aerul . Maximul din iulie al temperaturii solului atinge 50°C cu o medie lunară de 28°C .

Începând din august mediile lunare se reduc treptat, cele mai mari descreșteri interlunare ($6-8^{\circ}\text{C}$) remarcându-se între septembrie și octombrie (fiind cu circa $1-2^{\circ}\text{C}$ mai mari ca cele din aer).

Contrastul termic dintre cele două luni cu valori extreme (ianuarie, iulie), pune în evidență amplitudinea anuală a temperaturii de pe suprafața solului, care este de 32°C .

Regimul termic de iarnă se caracterizează prin valori termice negative, fapt ce constituie o condiție necesară pentru producerea numeroaselor fenomene meteorologice de iarnă (brumă, ploi, chiciură, ninsoare, strat de zăpadă, depuneri de gheață) .

Un fenomen specific, ce se produce la suprafața solului este înghețul. Durata intervalului fără îngheț cuprins între data medie a ultimului îngheț de primăvară și primul îngheț de toamnă este, în această zonă, de aproximativ 250 zile.

Solurile

În cadrul teritoriului administrativ al comunei Morteni, solurile au o importantă și calitate deosebite, favorabile multor categorii de culturi cerealiere și legumicole, cat si plante tehnice, dintre care amintim: porumbul, graul, orzul, mazărea, fasolea, soia, floarea soarelui, lucerna.

Solurile sunt determinate de evoluția și condițiile fizico-geografice ale regiunii. Astfel, potrivit poziției sale în cadrul Campiei Romane, solurile de pe raza teritoriului administrativ al localității Morteni, se înscriu cu precădere în specificul zonei. Predomină așadar, solurile cu o mare pretabilitate la culturile agricole, bogate în humus și care aparțin următoarelor clase: molisoluri (Cernisoluri), argiluvisoluri (Luvisoluri), cambisoluri.

Factorii pedogenetici naturali

Solul este corpul natural tridimensional, de material relativ afânat, situat la suprafața scoarței terestre (M. Parichi, 2003)¹.

Principali factori pedogenetici ai solului sunt:

- ✚ **relieful** – influențează formarea și repartiția solului atât direct cât și indirect. Influența directă este exercitată prin acțiunea de eroziune. Influența indirectă se observă prin modificarea peisajului geografic.
- ✚ **clima** – în zona de câmpie clima influențează formarea solului prin elementele sale cum sunt : temperatura, precipitațiile, vântul, insolația etc. Precipitațiile sunt foarte importante deoarece apa care pătrunde în sol aduce cu ea diverse substanțe benefice sau dăunătoare . Temperatura influențează forma sub care cad precipitațiile, evaporarea acestora dar și înghețul și dezghețul solului.
- ✚ **vegetația** – solul și vegetația se influențează reciproc. Datorită prezenței unor zone de vegetație pe teritoriul României există și zone de soluri corespondente acestora.

---

¹Parichi M., Stănilă Luiza , (2003), *Solurile României* , Editura Fundației Române de Măine, București

Flora și fauna

Comuna Morteni și împrejurimile acesteia este reprezentată prin vegetație de stepă formată din pajisti și culturi agricole, dar și alte specii de plante sălbatice pe care le întâlnim în locurile necultivate, pe marginea drumurilor. Culturile agricole sunt invadate de o serie de buruieni cum ar fi: mohorul, pirul gras, volbura, palamida, troscotul și sunătoarea, traista ciobanului. În zona mlăștinoasă întâlnim rogozul, stuful și trestia.

În ceea ce privește fauna se pot deosebi următoarele grupe: fauna pădurilor, fauna de câmp și fauna acvatică.

Fauna de pădure este foarte numeroasă începând de la insecte până la mamifere. Dintre mamifere amintim: iepurele, vulpea, mistretul, dihorul, caprioare, arici, cartite; dintre păsări: fazanul, potranichea, ciocarlia de pădure, mierla, privighetoarea mică, pupaza, prepelița, cucul, graurii; dintre rapitoare, noaptea sunt active, bufnița și cucuveaua, reptilele sunt reprezentate de șerpi de câmp și balta, șopârle, gusteri iar în insecte sunt prezente lacustele și țânțarii.

Fauna de câmp este bine reprezentată de popandau care provoacă mari pagube agriculturii ducând la degradarea solului prin orificiile pe care le creează, hârziogul, soarecele de câmp, sobolanul de câmp, iepurele de câmp. Dintre păsări amintim: prepelița, pasarea ogorului, ciocarlia de câmp. Insectele sunt reprezentate de: greieri, lacuste, carabșii cerealelor.

Fauna acvatică este slab reprezentată pe teritoriul comunei. Comuna dispune de un luciu de apă de doar 29 ha, ceea ce nu reprezintă un real potențial piscicol sau de agrement din acest punct de vedere.

apa freatică – intervine în formarea și evoluția solului numai când ea se găsește la mică adâncime. În zona studiată, caldă și secetoasă influența apei freatice se datorează în special supraumectării solului dar și fenomenelor legate de evaporarea intensă a apei din sol.

Foto: Cultură de grâu în Câmpia Română. Sursa: imagine aparținând Primăriei Morteni.

Suprafața agricolă și efectivele de animale din localitatea Morteni, conform datelor puse la dispoziție de către Primăria comunei, se prezintă astfel:

Suprafața totală a exploatațiilor (hectare), localitatea Morteni:

Tabelul nr. 4 – Suprafața exploatațiilor

Localitatea	TOTAL
Morteni	4458

Suprafața agricolă utilizată, suprafața agricolă neutilizată și alte suprafețe (hectare), pe categorii de folosință, localitatea Morteni:

Tabelul nr. 5 – Culturile și suprafețele cultivate, 2019

Localitatea			Suprafața agricolă utilizată			Suprafața agricolă neutilizată
	Teren arabil	Orz+Ovaz	Floarea Soarelui	Culturi permanente	TOTAL	
Morteni	4458	960	80	3418	5003	545

Efective de animale (capete) pe specii, localitatea Morteni, la sfârșitul anului 2019

Tabelul nr.6-efective de animale, 2019

Localitatea	Specii de animale						
	Bovine	Ovine	Caprine	Porcine	Păsări	Cabaline	Familii de albine
Morteni	140	200	100	200	3000	18	300

Astfel, ca o concluzie a primei părți analizate în cadrul Strategiei de dezvoltare locală a comunei Morteni, putem spune că localitatea a avut și are un puternic caracter agro-zootehnic ce trebuie păstrat, revigorat și adaptat noilor standarde europene prin atragerea de fonduri nerambursabile destinate dezvoltării agriculturii. Totodată, localitatea se înscrie perfect în structura și caracterul agricol al județului din care face parte (cel puțin partea sudică a acestuia, unde predomină agricultura pe scară largă), aducându-și aportul la creșterea productivității agricole la nivel județean și național.

Resurse primare și secundare

Resurse naturale

Pe teritoriul comunei Morteni nu au fost identificate resurse ale subsolului care să fie de interes economic însă suprafața agricolă, padurea și luciul de apă (bălți), reprezintă resurse esențiale în dezvoltarea și funcționarea comunității. Din totalul de 4458 ha de teren agricol deținute de comuna Morteni, rezultă cantități importante de cereale și plante tehnice.

Fondul funciar

Cu o suprafață totală de 5329 ha, doar 6,11% (326 ha) reprezintă suprafața intravilană, însă terenul agricol ocupă un procent semnificativ, de 83,65% din totalul suprafeței fondului funciar din comuna Morteni.

Resurse antropice

Regiunea Sud Muntenia este situată în partea de Sud-Est a României, învecinându-se la Nord cu Regiunea Centru, la Est cu Regiunea Sud-Est, la Sud cu Bulgaria, limita fiind dată de granița naturală - fluviul Dunărea, iar la Vest cu Regiunea Sud-Vest. Prezența în Sudul regiunii a fluviului Dunărea îi conferă acesteia posibilitatea de a avea comunicații cu cele opt țări riverane, iar prin intermediul canalului Dunăre - Marea Neagră, de a avea ieșire la Marea Neagră și deci acces la Portul Constanța - principala poartă maritimă a țării. Regiunea acoperă 14.54% din suprafața totală a României, reprezentând 34,453 km² populația regiunii fiind de 3.258.775 locuitori.

În prezent în comuna Morteni există un sistem centralizat de alimentare cu energie termică și nici rețea de gaz. Asistența medicală este asigurată de un cabinet medical individual în care își desfășoară activitatea un medic și un asistent medical dar și de o farmacie, în care își desfășoară activitatea un farmacist.

Asistența socială asistată este asigurată de 19 asistenți personali dedicați persoanelor adulte cât și copiilor cu handicap.

De asemenea, comunitatea locală beneficiază de servicii publice diverse precum servicii poștale, televiziune prin cablu, telefonie mobilă și digitală.

La nivelul comunei Morteni, există o ofertă diversificată din sectorul comercial, cuprinzând supermarketuri, depozite, magazine. Din punct de vedere cultural, localitatea Morteni, dispune de o bibliotecă în cadrul căminului cultural Mortenidar și de un alt cămin cultural în satul Neajlovu.

Resurse energetice

Având în vedere că sectorul economic principal în comuna Morteni, este cel agricol, biomasa reprezentată de partea biodegradabilă a produselor, deșeurilor și reziduurilor din agricultură este o sursă regenerabilă ce prezintă potențial de dezvoltare.

Demografie

- **Situația demografică și indicatori reprezentativi**

Evoluția și tendințele demografice reprezintă repere de o importanță majoră ce angrenează influențe directe asupra întregii comunități locale. De aceea, colectarea și prelucrarea informațiilor veridice, cuantificate și actualizate, reprezintă premise în măsurarea performanțelor, în atingerea obiectivelor Strategiei de Dezvoltare Locală.

Subaspect demografic, comuna Morteni a înregistrat o involuție la recensământul din 2011 față de cel din 2002.

Conform recensământului efectuat în 2011, populația comunei Morteni se ridică la 3042 de locuitori, în scădere față de recensământul anterior din 2002, când se înregistraseră 3117 locuitori.

Majoritatea locuitorilor sunt români (98,32%). Astfel, se poate observa că între cele două recensăminte, populația localității a scăzut cu aproximativ 2,5%. Pentru aprox. 1% din populație, apartenența etnică nu este cunoscută. Din punct de vedere confesional, majoritatea locuitorilor sunt ortodocși (98,45%). Pentru aprox. 1% din populație, nu este cunoscută apartenența confesională.

Evoluția numărului de locuitori ai comunei Morteni:

Tabelul nr. 7 - Populația, la ultimele două recensăminte;

Nr.Crt.	Denumire	2002	2011
1.	Populația totală	3117	3042

Sursa: Direcția Regională de Statistică Dâmbovița / dambovita.insse.ro

La recensământul din toamna anului 2011, datele statistice ale comunei Morteni, din punct de vedere etnic se prezintă conform datelor de mai jos:

Tabelul nr. 8 - Populația, d.p.d.v. etnic la nivelul anului 2011;

Nr.Crt.	Morteni - Total 2011	Romani	Necunoscută	Alta etnie
1.	3042	2992	30	20

Sursa: Direcția Regională de Statistică Dâmbovița / dambovita.insse.ro

Populația și densitatea populației – Regiunea Sud/Județul Dâmbovița, la principalele recensăminte efectuate:

Tabelul nr.9-Situația județului Dâmbovița la principalele recensăminte;

Regiune Județ			Numărul locuitorilor	la:				
	29 decembrie 1930	25 ianuarie 1948	21 februarie 1956	15 martie 1966	5 ianuarie 1977	7 ianuarie 1992	18 martie 2002	20 octombrie 2011
DÂMBOVIȚA	354471	409272	438985	453241	527620	562041	541763	518745

La nivel de județ, un maxim populațional a fost atins între 1977–1992, urmând o ușoară scădere după acest interval, ajungând la ultimele măsurători statistice la aproximativ 520 000 locuitori/județ.

Sursa: Direcția județeană de statistică Dâmbovița/dambovița.insse.ro

Tabelul nr.10-Densitatea populației județului Dâmbovița la principalele recensăminte;

Regiune Județ				Locuitori km ²				
	29 decembrie 1930	25 ianuarie 1948	21 februarie 1956	15 martie 1966	5 ianuarie 1977	7 ianuarie 1992	18 martie 2002	20 octombrie 2011
DÂMBOVIȚA	87,4	101,0	108,3	111,8	130,1	138,6	133,6	128,0

De asemenea, din punct de vedere al densității, se poate observa un maxim în intervalul 1992 – 2002, urmând o ușoară scădere după acest interval și ajungând la ultimele măsurători la 128.

Sursa: Direcția județeană de statistică Dâmbovița/dambovița.insse.ro

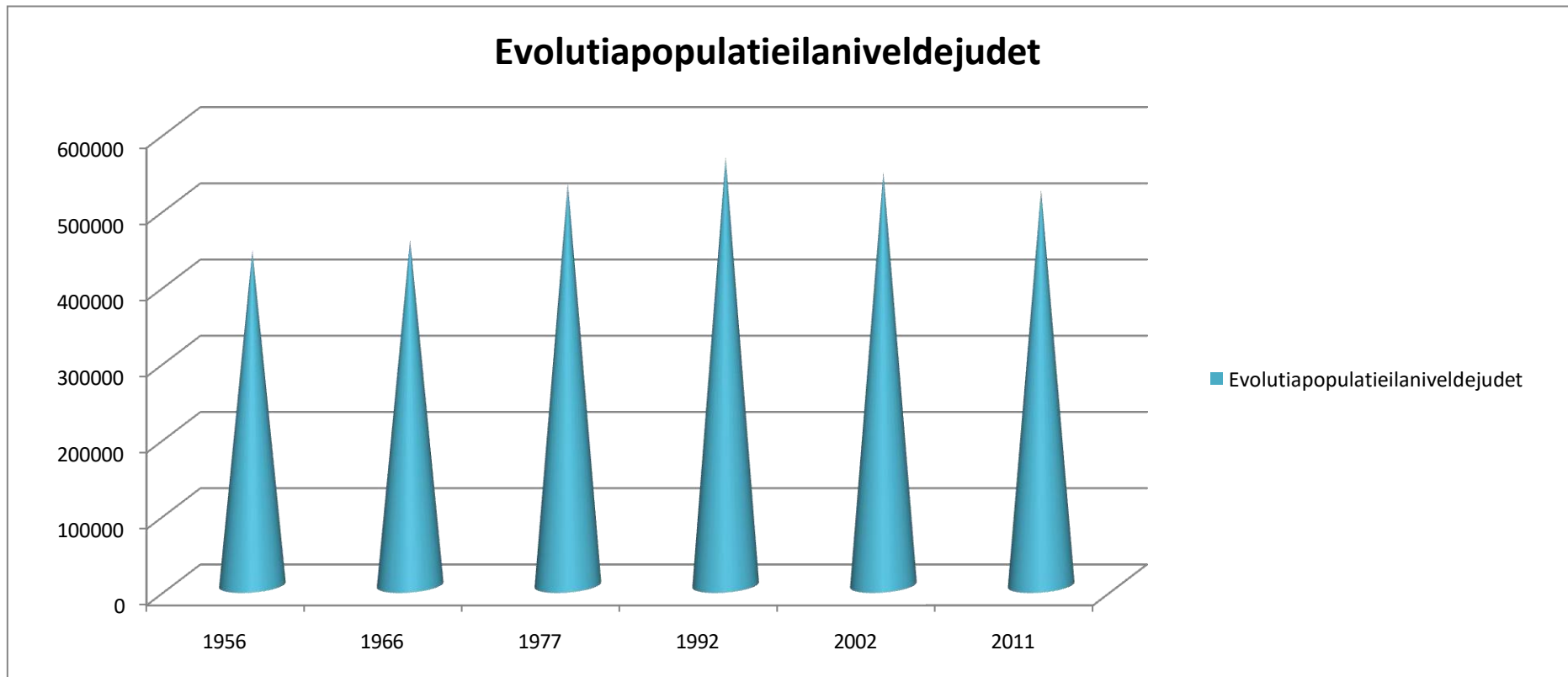

Fig.3–Evoluția populației județene în intervalul 1956-2011

Așa cum se remarcă și din graficul de mai sus, numărul populației totale la nivelul județului Dâmbovița a început să crească în anii 1966 și și-a menținut tendința de creștere până în 1992 când a atins un maxim populațional de peste 562 000 locuitori, urmând apoi o nouă perioadă de scădere.

Sursa: Direcția județeană de statistică Dâmbovița/dambovița.insse.ro

Creșterea numărului populației din mediul urban în detrimentul mediului rural se datorează perioadei istorice în care a fost făcută colectivizarea satelor și industrializarea orașelor.

POPULAȚIA DUPĂ DOMICILIUL la 1 ianuarie 2017, Județul Dâmbovița 526705

• locuitori

• Densitatea populației: 129,9 locuitori/km²

• Urbanizare : 31,9%

REȘEDINȚA JUDEȚULUI: Municipiul Târgoviște (92859 locuitori la 1 ianuarie 2017)

Celelalte 6 orașe ale județului Dâmbovița, se prezintă d.p.d.v. populațional, astfel:

2. Moreni 20372

3. Pucioasa 15330

4. Găești 15234

5. Titu 10347

6. Fieni 7620

7. Răcari 6498

Notă: Populația după domiciliu reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliul în județul Dâmbovița, delimitat după criterii administrativ-teritoriale.

Naționalizarea activelor economice realizată în primii ani ai regimului comunist a continuat, începând cu 1949, cu procesul de colectivizare, prin care cea mai mare parte a terenurilor agricole au trecut din proprietatea indivizilor într-o formă de proprietate colectivă, reprezentată de organizarea specifică gospodăriilor agricole colective (GAC). Concomitent, au fost demarate procesele de industrializare și urbanizare, care aveau să reconfigureze structura demografică și economică a țării în decursul a doar câțeva decenii. Perioada analizată a marcat transformarea radicală a ruralului românesc, prin politicile de industrializare și urbanizare promovate de regimul comunist (Chirot, 1978), numai dacă luăm în calcul faptul că între 1948 și 1990 ponderea populației rurale la nivel național a scăzut de la 76,6% la 45,7% (Bleahu, 2004).

DENSITATEA

Densitatea populației reprezintă numărul de persoane pe unitate de suprafață, măsurându-se în general în persoane pe kilometru pătrat, obținându-se prin împărțirea numărului de locuitori la suprafață în kilometri pătrați.

Densitate generală

Densitatea generală pe teritoriul comunei Morteni este de 57,4 locuitori / km². Prin comparație, densitatea la nivel de județ este de 129,9 locuitori / km² iar a României este de 84,96 locuitori / km².

De-a lungul anilor, datorită schimbărilor în suprafața totală, dar și schimbării numărului de populație, densitatea s-a modificat și ea.

Revenind la analiza structurii populației, din punct de vedere confesional, situația se prezintă astfel:

Tabelul nr. 11 – Structura populației, d.p.d.v. confesional;

Nr.Crt.	Morteni – Total 2011	Ortodocși	Necunoscută + Altă religie
1.	3042	2992	50

Sursa: Direcția județeană de statistică Dâmbovița/dambovița.insse.ro

Structura populației din punct de vedere etnic și confesional la recensământul din 2011 – procentual:

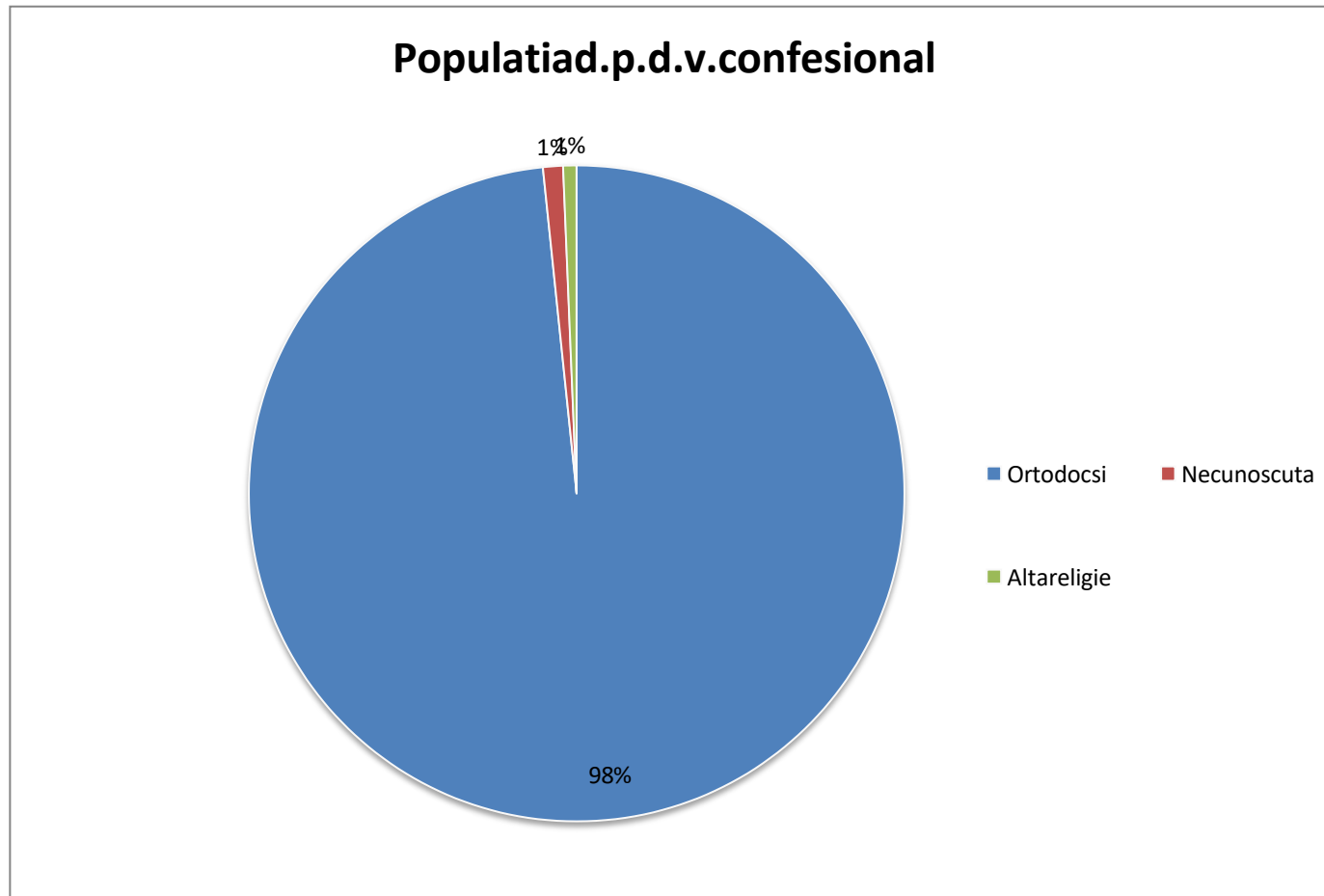

Fig.nr.4–Structura populației, procentual, d.p.d.v.confesional;

Sursa: Direcția județeană de statistică Dâmbovița/dambovița.insse.ro

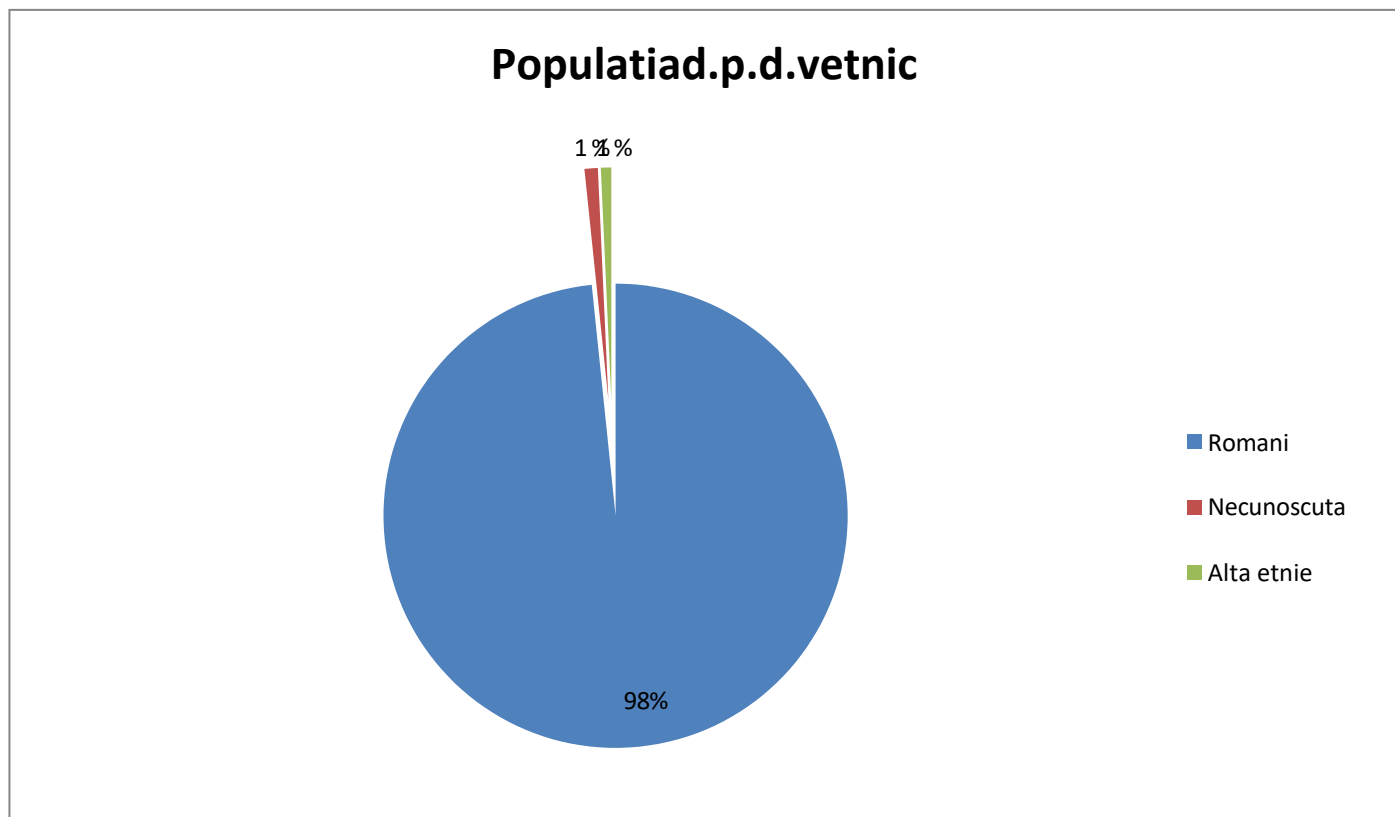

Fig.nr.5-Structura populației, procentual, d.p.d.v. etnic;

Din datele statistice la nivelul anului 2011, dintre cei 3042 locuitori ai comunei Morteni, majoritatea acestora se declara ca fiind romani și un procent de aproximativ 2% se declara aparținători ai unei alte etnii, fără precizarea clară a acesteia.

Sursa: Direcția județeană de statistică Dambovița/dambovița.insse.ro

Conform celor mai recente date statistice de la INSSE Dâmbovița, la data de 1 iulie 2019, date intermediare, având în vedere timpul trecut de la ultimul recensământ, populația totală a comunei Morteni pe sexe, se prezintă astfel:

Tabelul nr.12 – Structura populației, estimare INSSE, 2019;

Nr.Crt.	Morteni – Total 2019	Masculin	Feminin
1.	2749	1363	1386

Tabelul de mai sus, ne prezintă cele mai noi date despre populația curentă a localității analizate. Se poate observa astfel, o nouă scădere a numărului de locuitori, într-un procent de 9,6% față de ultimul recensământ oficial din anul 2011. De asemenea, se poate observa că predomină sexul feminin, într-un procent de 50,41% din totalul populației, sexul masculin fiind reprezentat într-un procent de doar 49,58%.

Ca o concluzie a acestor date intermediare înaintea următorului recensământ al populației, ce va avea loc în anul 2021, putem spune că situația la nivelul localității Morteni se menține în tendințele naționale de scădere și depopulare a țării și în special a comunelor din mediul rural, în absența unor măsuri guvernamentale care să stimuleze natalitatea și familia ca celula de bază a societății.

Totusi, putem remarca aici, comparativ cu majoritatea comunelor țării, o situație destul de echilibrată a proporțiilor celor două sexe, dar și o scădere/depopulare, mai puțin accelerată, procentul de scădere a numărului locuitorilor, nedeșășind 10%, între recensământul din 2011 și momentul prezentei analize.

Populația tanara a localității Morteni, mai cuprindea la **1 iulie 2019** : 75 de prescolari și 167 școlari. Aceeași localitate, mai număra la data menționată , în jur de 1800 persoane angajate, ceea ce ne indică faptul că mai mult de jumătate din populația comunei este încă activă și înglobată într-o formă de activitate organizată, aducătoare de venituri. În cadrul comunei, conform datelor puse la dispoziție de autoritățile locale, doar 500 de persoane figurează ca fiind fără ocupație.

Mai sunt de menționate aici, în cadrul analizei demografice, următoarele aspecte:

- ✓ Comuna Morteni, numărul gospodăriilor române;
- ✓ Persoanele adulte cu handicap de gradul I-45
- ✓ Copiii cu handicap în localitate – 10
- ✓ Asistenți personali pentru persoanele adulte cu handicap – 19

Deși populația școlară și prescolară număra la acest moment doar 242 de persoane, reprezentând 8,8 % din totalul populației generale, perspectivele creșterii în număr a acestor sunt totuși pozitive în raport cu tendința națională de îmbătrânire a populației țării.

Tot la nivelul anului 2019, datele obținute, ne indică un număr de 1033 gospodării / locuințe. La acest capitol, localitatea este mai bine decât celelalte comune ale județului, numărul construcțiilor noi sau imobilelor reabilitate fiind în creștere cu aproximativ 5% .

Sursa: Direcția județeană de statistică Dâmbovița/dambovita.insse.ro

In ceea ce privește limba maternă, la nivelulanului 2011, populația comunei Morteni se prezintă astfel:

- În cifre procentuale, aproximativ 3000 de cetățeni sunt vorbitori ai limbii române (98%);

Tabelul nr.13 – Tabel vorbitorilor de limbă;

Nr.Crt.	Morteni – Total 2011	Romana	Nedeclarați	Altă limbă
1.	3042	2992	29	21

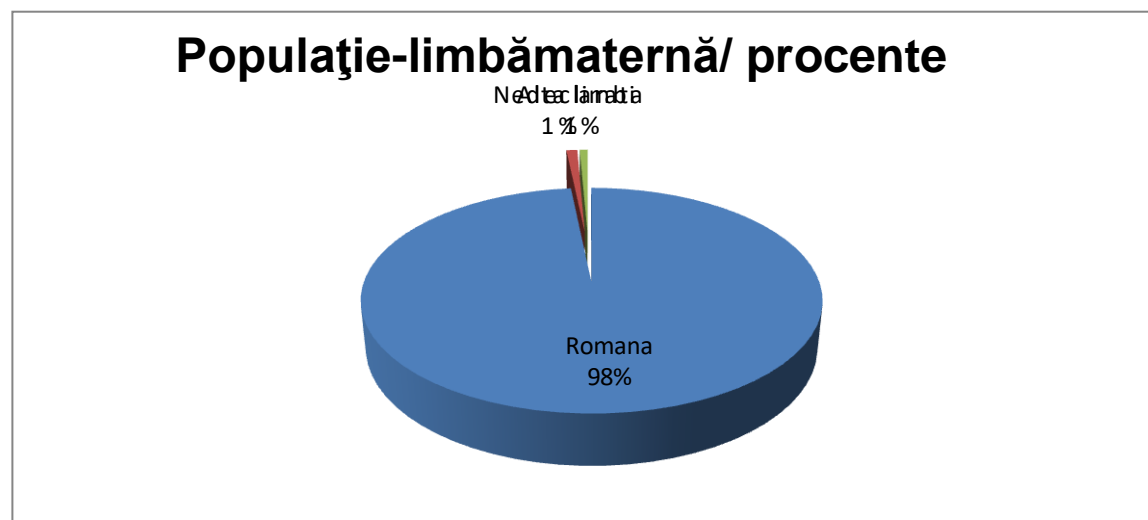

Fig.6.-populația, după limbă maternă

Sursa: Direcția județeană de statistică Dâmbovița/dambovița.insse.ro

Mișcările forței de muncă

Forța de muncă din comuna Morteni exercită în general mișcări pendulatorii zilnice. Sunt multe persoane ce fac naveta în localitățile și orașele învecinate. Mulți dintre locuitorii comunei se ocupă cu activități ce țin de domeniul agro-zootehnic iar o altă parte sunt înglobați în activități ce țin de administrația publică, învățământ și diverse societăți comerciale locale.

Populația salariată a comunei Morteni, pe domeniile de activitate în anul 2018:

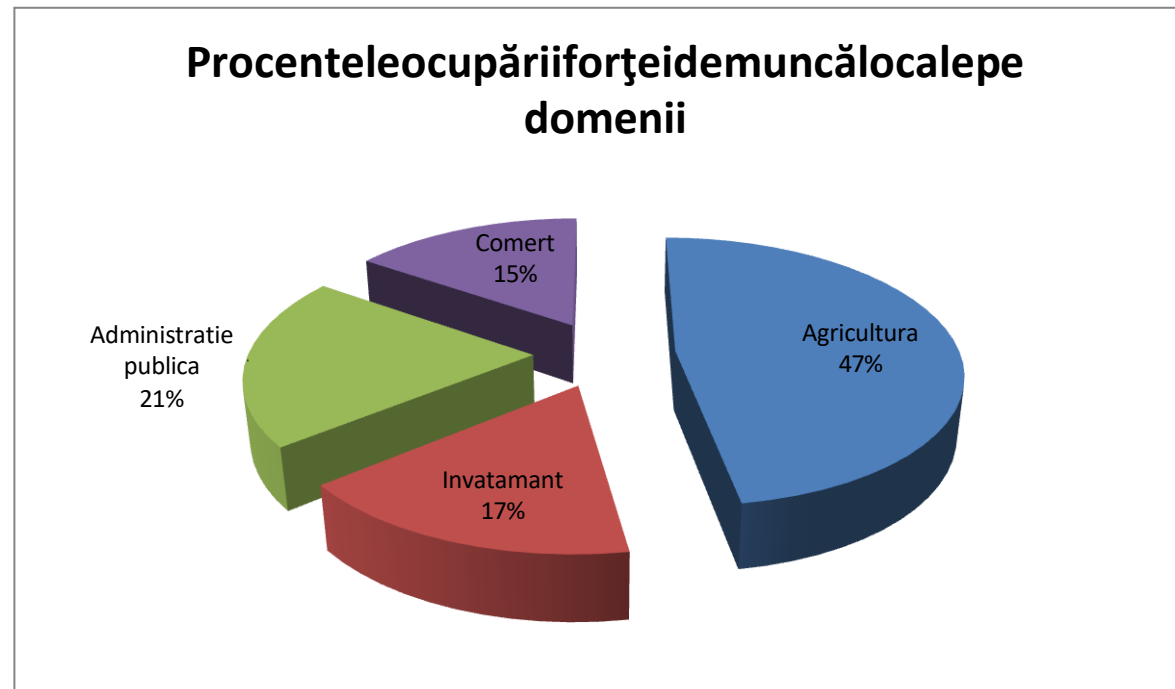

Fig.7-Salariatipedomeniideactivitate,lanivelulanului2018;

Sursa: Direcția județeană de statistică Dâmbovița/dambovita.insse.ro

La nivel de județ, datele statistice în ceea ce privește ocupația populației, șomajul și piața forței de muncă în general, se prezintă astfel:

Numărul șomerilor înregistrați a avut o evoluție descendentă de la 17157 persoane în anul 2013, la 13610 persoane la finele anului 2016. Rata șomajului la sfârșitul anului 2016, cu o valoare de 6,8% situează Dâmbovița printre județele cu o rată de șomaj superioară mediei înregistrată la nivel național (4,8%). În totalul șomerilor înregistrați, bărbații reprezintă majoritatea (57,7%, la sfârșitul anului 2016).

Șomajul a afectat în principal muncitorii și persoanele cu nivel mediu de pregătire și mai puțin pe cele cu studii superioare. Astfel în anul 2016, muncitorii reprezentau 84,0% din totalul șomerilor, persoanele cu studii medii 13,7% și numai 2,3% persoanele cu studii superioare. În anul 2016, numărul șomerilor neindemnizați a fost de 11722, deținând ponderea de 86,1% din numărul total de șomeri înregistrați.

Rata șomajului%	2013	2014	2015	2016
Total șomeri	17157(8,1%)	16228(7,9%)	14296(7,2%)	13610(6,8%)
*dincare femei	7,7	7,5	7,1	6,7

Tabelul nr.14 – Șomajul la nivel de județ, în perioada 2013-2016

În anul 2016, în totalul cheltuielilor cu protecția socială a șomerilor, ponderea cea mai mare au deținut-o cheltuielile ocazionate de plata indemnizației de șomaj (50,5%).

Din punct de vedere al castigului salarial în anul 2015, la nivelul județului Dâmbovița, cel mai bine au câștigat salariații din industria extractivă, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, activitățile de intermediere financiară și asigurări, etc. Cele mai mici câștiguri salariale s-au realizat în activitățile: hoteluri și restaurante, de servicii administrative, de spectacole, culturale etc.

Sursa: Direcția județeană de statistică Dâmbovița/dambovița.insse.ro

TIPURITERITORIALEDEAȘEZĂRI

Mărimea demografică

Din punct de vedere al mărimii demografice, după numărul de locuitori (3042 populație totală), comuna Morteni se încadrează în categoria localităților mijlocii din țara noastră. Localitatea este o comună cu două sate componente, satul central Morteni, cel care da și numele localității și satul aparținător, Neajlovu, neavând alte cătune aparținătoare. Suprafața totală ocupată cu construcții reprezintă aproximativ 300 ha la nivelul întregii comune, suprafața în creștere, construcțiile noi fiind cu 5% mai multe în ultimii 3 ani.

În raport cu relieful

În raport cu relieful, comuna Morteni este dominată de relieful de câmpie, în acest caz: Campia Romană.

Tipul funcțional

Comuna Morteni, ca tip funcțional de așezare rurală face parte din categoria așezărilor cu funcții predominante agricole având funcție cerealieră – zootehnică.

Din totalul terenului agricol, mai mult de 75% din suprafață se cultivă cu cereale. Totodată, Morteni mai deține o suprafață de aproximativ 120 ha culturi private de legume și 29 ha de luciu de apă (bălți).

Pădurea deține 335 ha la nivelul comunei Morteni, iar pășunea ocupă în prezent doar 332 ha.

ATRACTIVITATEA ECONOMICĂ

O viziune revitalizantă asupra dezvoltării locale prin crearea unui cadru favorabil antreprenoriatului, incluziune socială și un grad sporit de ocupare a forței de muncă, vor constitui fundamentul pentru reconstrucția economiei locale, care poate oferi cea mai bună combinație între mediul rural și cel urban.

În vederea poziționării comunei Morteni ca piața de desfacere pentru produsele locale și generatoare de locuri de muncă, atractiv pentru locuitori, infrastructura reprezintă baza acestui proces de dezvoltare. Diferențele dintre mediul urban și cel rural din județul Dambovita sunt semnificative, iar o interconectare a nivelului de dezvoltare impun o aliniere a căilor de transport la standarde normale, care să confere un nivel ridicat de mobilitate a populației. O infrastructură modernă poate contribui pe de o parte la atragerea investitorilor în mediul rural iar pe de altă parte la atragerea populației din mediul urban spre cel rural.

Deși la nivel național aderarea României la Uniunea Europeană a însemnat și atragerea de fonduri pentru infrastructura spațiului rural, aceasta prezintă minusuri în multe din comunele României, fiind la un nivel sub european. Comuna Morteni, reprezintă un exemplu pozitiv din acest punct de vedere, beneficiind de o infrastructură mult îmbunătățită față de cea a multor comune din județ. Situația comunei Morteni la momentul analizei prezentului document programatic, se prezintă astfel:

Tabel nr. -15 Infrastructură locală curentă;

CATEGORIE de INFRASTRUCTURĂ LOCALĂ	PROCENT ACOPERIRE
Retea alimentară apă potabilă	70%
Retea canalizare, stație de purificare și tratare a reziduale	10%
Retea alimentară gaz metan	0% (Infazade SF)
Serviciu de salubritate	100%
Electricitate	100%
Iluminatul public	100% (Buget local)
Retea de drumuri: asfaltate, pietruite, depăanate:	Asfaltate: 85%, Pietruite: 15%,
Internet și telefonie mobilă	Internet: 100%, Telefonie: 100%

Daca ar trebui sa facem o scurta analiza a infrastructurii curente din comuna Morteni, putem spune ca localitatea dispune in mare parte de o infrastructura generala buna, cu multe sectoare acoperite integral ca si utilitate publica. Sectoarele care necesita imbunatatiri si investitii in continuare la nivel local, fiind reprezentate de sectorul rutier, unde necesarul de asfaltare ar trebui extins, cat si sectorul destinat canalizarii, unde rețeaua existenta trebuie dezvoltata. De remarcat este si faptul ca localitatea Morteni, nu mai detine in prezent drumuri de pamant. Reteau de alimentare cu apa potabila (70%) si electrificarea in proportii de 100%, sunt punctele forte ale localitatii. Transportul în comună este asigurat de linii particulare de microbuze care fac legătura cu principalele localități șorașe din apropiere.

Fotopuselela dispozitie de Primarie: Drumuri interioare, comuna Morteni.

Agenti economici locali -

Pentru a întregi imaginea comunei Morteni din punct de vedere economic, vom menționa câteva dintre întreprinzătorii locali. O comunitate are nevoie de investiții și investitori, are nevoie de inovație și ambiție, de deschidere spre nou, de încercare și reușită, în lungul drum al dezvoltării economice. De ce sunt importanți investitorii și oamenii de afaceri locali? Ei bine, fără ei, fără aportul lor financiar, înglobarea forței de muncă de la nivel local, cât și taxele și impozitele care se duc atât la bugetul local cât și cel de stat s-ar contabiliza într-un mare minus iar mult dorita autofinanțare bugetară și dezvoltare socio-economică, nu s-ar mai putea întâmpla.

Nr.crt	Denumire	Domeniul de activitate
1	Olteanu Lălu Monica PFA	Agricultură
2	Maromtrans SRL	Transport marfă
3	Motoi Florin II	Agricultură
4	Delion Trans SRL	Transport marfă
5	Adysi Caty Com SRL	Construcții
6	Cefi-Exp Reia SRL	Transport Marfă Intern și Internațional
7	Caradan GH. Dumitru IF	Magazin Mixt
8	MAGRADI SRL	Agricultură
9	Neagu Ghe. Victor PFA	Morarit
10	Postolache Eugen II	Morarit
11	Olteanu MEugen II	Agricultură
12	Cristea MMarian II	Mobilă
13	Bagre Construct	Construcții
14	Patac MMihai IF	Agricultură
15	Patac Dumitru PFA	Servicii veterinarie
16	Teasa Georgel II	Agricultură
17	Baxama Com SRL	Magazin materiale construcții
18	Ticlea Gheorghe PFA	Servicii învățământ
19	Flagrogen SRL	Agricultură

Educație

În perioada 2021-2030, comuna Morteni își propune să îmbunătățească și să mențină nivelul domeniilor de referință din spațiul local precum: învățământ, sănătate, asistență socială și toate celelalte servicii publice de care depinde calitatea și standardul de viață al populației din mediul rural.

Cadrul strategic pentru educație și formare le-a permis țărilor UE să identifice patru obiective comune pentru a aborda aceste provocări până în 2020 dar și în perioada programatică 2021 -2027: realizarea obiectivelor programului de învățare pe tot parcursul vieții și ale programului privind mobilitatea, îmbunătățirea calității și eficienței educației și formării, promovarea echității, coeziunii sociale și cetățeniei active, stimularea creativității și inovării, inclusiv a spiritului antreprenorial, la toate nivelurile de educație și de formare. Măsură continuă și pe actuala sesiune de dezvoltare strategică a educației la nivel european.

Fiecare țară din UE răspunde de sistemele sale de educație și formare, politica UE având rolul de a veni în sprijinul măsurilor luate la nivel național și de a ajuta la soluționarea provocărilor comune, cum ar fi îmbătrânirea populației, lipsa lucrătorilor calificați sau concurența mondială.

UE oferă o platformă de schimb de bune practici, colectând și difuzând informații și statistici și furnizând consultanță și sprijin în favoarea reformelor educaționale.

Context actual general

Formele sistemului de învățământ din comuna Morteni, cuprind următoarele categorii: preșcolar, primar, gimnazial. Rețeaua educațională fiind formată din 2 grădinițe, 1 centru de zi pentru copii (Afterschool), 1 școală generală cu clasele I – VIII, 1 bibliotecă (în cadrul caminului cultural Morteni).

La nivelul instituțiilor educaționale există în învățământ 20 de clase didactice.

Populația școlară la nivelul anului 2019 (preșcolari + școlari), numărul este aproximativ 242 persoane, distribuite astfel:

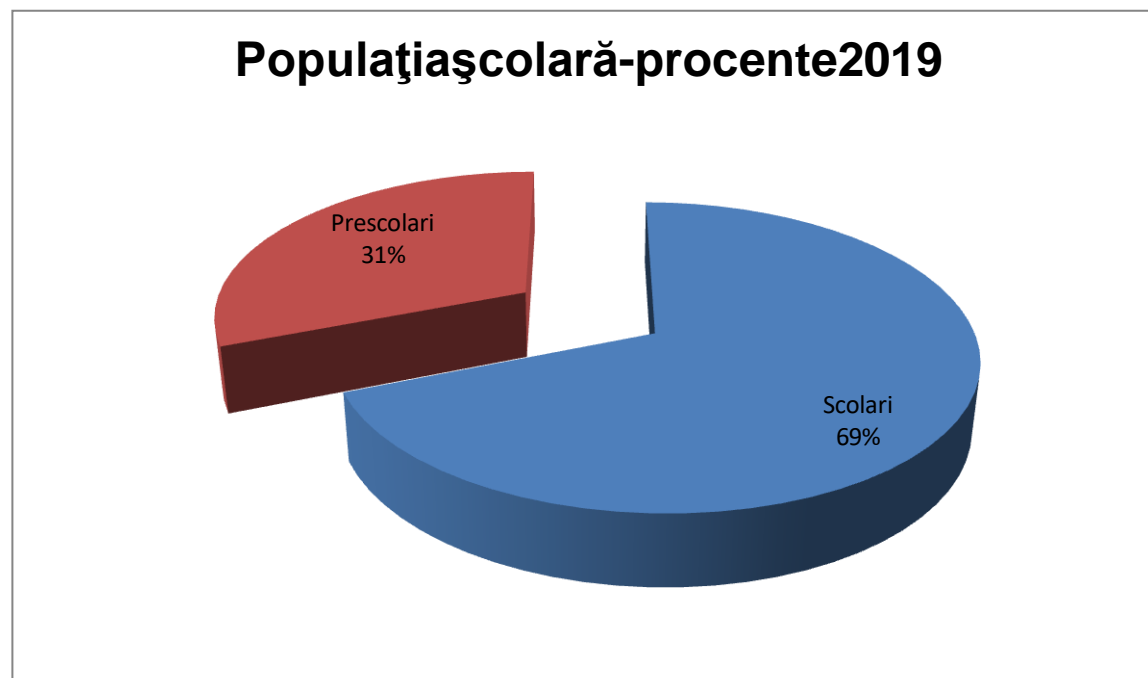

Fig.8.-Evoluția procentuală a preșcolariilor și școlariilor - 2019 / Sursa: Primăria Morteni

Sport și agrement

Dezvoltarea oricărei comunități este indispensabilă de factorul de petrecere a timpului liber și de opțiunile recreaționale existente. La mai bine de 13 ani de la intrarea țării noastre în UE, putem afirma că, indiferent de locul în care trăim pe teritoriul României, cu toții avem și simțim nevoia unor momente de deconectare, de relaxare și conectare socială, altfel decât prin activitățile noastre cotidiene.

În analiza situației curente, avem ocazia să constatăm că la nivel local se întâlnesc: 1 parc pentru copii, un teren de sport multifuncțional dar și 2 case culturale, puse la dispoziția cetățenilor comunei de către autoritățile locale.

Foto pusă la dispoziție de Primărie: în imagine – Grădinița Nr. 1 Morteni -

Sănătatea

„Atingerea unor parametri apropiați de nivelul de calitate al stării de sănătate a populației și al calității serviciilor medicale rurale” reprezintă obiectivul principal al strategiei naționale Orizont 2025. În acest context, creșterea accesibilității la serviciile medicale presupune implementarea unor investiții majore în spațiul rural, care să răspundă problemelor de sănătate publică prioritare și nevoilor grupurilor vulnerabile. Prin urmare, creșterea finanțării serviciilor sanitare și un management mai eficient al resurselor existente reprezintă priorități ce trebuie implementate, având în vedere că dezvoltarea socială este influențată direct de investirea în capitalul uman.”

Din punct de vedere medical, comuna Morteni este deservită de 1 medic la o populație de 3042 locuitori, ceea ce este insuficient. Prin comparație, media națională este de 23.4 medici/10.000 locuitori.

Serviciile medicale în marea majoritate a cazurilor în zonele rurale, pot fi catalogate drept precare și insuficiente, neadaptate populației, situându-se cu mult sub nivelul serviciilor medicale oferite în zonele urbane. În acest cadru general, comuna Morteni nu reprezintă o excepție, gradul de asigurare cu servicii medicale cu personal calificat fiind scăzut, numărul medicilor fiind categoric insuficient în raport cu numărul de locuitori.

Situația curentă în ceea ce privește sănătatea, la nivelul comunei Morteni, anul 2019, se prezintă astfel:

Medici	1
Cabinet medical individual	1
Asistenți medicali	2
Farmacie	1
Farmacисти	1

Tab. nr. 16 – Situația d.p.v. medical, la nivelul anului 2019

Strategia de Dezvoltare Locală a comunei Morteni, este elaborată într-o perioadă tulburătoare din punct de vedere medical, atât la nivel național cât și internațional. Pandemia noului Coronavirus, a pus la grea încercare sistemele medicale ale celor mai dezvoltate țări de pe glob. Cu atât mai importantă devine sănătatea și serviciile medicale oferite locuitorilor unei țări, dovedindu-se încă o dată, că fără prevenție, promovarea corectă și generală a tuturor informațiilor medicale, orice sistem medical, poate colapsa datorită supraaglomerării într-un timp foarte scurt.

În acest context medical general și în concordanță cu strategia țării, țintele 2030 sunt:

- Asigurarea accesului universal la servicii de informare, educare și consiliere pentru promovarea prevenției și adoptarea unui stil de viață fără riscuri,
- Digitalizarea completă a sistemului de sănătate și, implicit eliminarea documentelor și registrelor tipărite pe suport de hârtie, pentru a eficientiza și a facilita intervențiile medicale, pentru a asigura populației accesul rapid la servicii medicale de calitate, la tratamente și medicamente și pentru monitorizarea eficientă a nevoilor
- Reducerea prevalenței mortalității materne și infantile, a incidenței cancerului la sân sau de col uterin și a sarcinilor la adolescente, având ca obiectiv prioritar grupurile vulnerabile și defavorizate
- Reducerea mortalității materne și mortalității neonatale, astfel încât să se situeze sub media UE
- Creșterea acoperirii vaccinale până la nivelul minim recomandat de OMS pentru fiecare vaccin, prin dezvoltarea unei platforme comune de colaborare între autorități, medici, pacienți, organizații internaționale cu experiență în acest domeniu, reprezentanți ai companiilor în domeniu, precum și alți factori interesați
- Promovarea conștientizării bolilor psihice, reducerea stigmatului și crearea unui mediu în care cetățenii afectați se simt acceptați și unde pot cere ajutor
- Stoparea îmbolnăvirii de tuberculoză și combaterea hepatitei și a altor boli transmisibile
- Reducerea cuotărilor mortalității premature cauzate de boli netransmisibile prin prevenire și tratament și prin promovarea sănătății și bunăstării mintale
- Reducerea mortalității cauzate de boli cronice
- Reducerea consumului de substanțe nocive.

Mediu

Provocarea actuală în domeniul protejării mediului înconjurător constă în găsirea unei relații de sustenabilitate între mediu și creșterea economică continuă. Calitatea vieții generațiilor prezente și viitoare depinde de factorii de mediu și de măsurile de prevenție adoptate de fiecare comunitate în parte.

Contextul actual general

La nivelul județului Dambovița, calitatea aerului este permanent monitorizată prin intermediul unei rețele complete de analize ce permit evaluarea aerului. Concluziile acestor analize au identificat sursele principale de poluare din județul Dambovița, ca fiind date de: industrie, agricultură, asfalt, utilizarea carburanților, încălzire și salubritate.

Calitatea apei de suprafață

Apele de suprafață de pe teritoriul județului Dambovița aparțin bazinului hidrografic al Ialomitei și Argeșului. Calitatea apei de suprafață la nivelul comunei Morteni este influențată de pericolele naturale înregistrate precum furtuni, inundații, posibile alunecări de teren și secete.

Produsele pentru protecția plantelor

Limitarea utilizării produselor agrochimice (îngrășăminte și pesticide) și încurajarea dezvoltării și utilizării de produse ecologice în vederea atingerii obiectivelor agriculturii durabile reprezintă măsuri ale legislației europene. În acest sens, promovarea unei agriculturi în acord cu protejarea mediului este o necesitate și la nivelul comunei Morteni.

Calitatea solurilor

Calitatea solurilor depinde foarte mult de activitățile umane, dar și de fenomenele fizice naturale. Dezvoltarea acțiunilor antropice, cât și fenomenele fizice naturale pot avea influențe negative asupra calității solului. De aceea, printre principalele probleme care afectează solurile sunt alunecările de teren, eroziunile torentiale și de suprafață, acidifierea, cât și excesul de umiditate.

Capacitatea administrației publice locale

Prioritatea Guvernului României în domeniul administrației publice locale impune realizarea unei reforme concrete prin care profesionalismul, transparența și responsabilitatea să fie caracteristici și atribute ale administrației publice românești. Creșterea gradului de informare, conștientizare și responsabilizare a structurilor din administrațiile locale, precum și creșterea transparenței și eficienței instituționale se numără printre măsurile menite să apropie administrația de cetățean și să reducă vulnerabilitatea la corupție.

Contextul general actual

Dezvoltarea durabilă a unei comunități implică și un proces de modernizare și adaptare a administrației publice locale la contextul național și european, cu atât mai mult cu cât atragerea de fonduri nerambursabile prin proiecte investiționale viabile reprezintă o sursă importantă de venituri pentru administrația locală.

Sediul administrației publice locale este localizat în comuna Morteni într-un imobil reabilitat. De asemenea, primăria comunei Morteni este racordată la rețeaua de telefonie fixă și mobilă și la rețeaua de internet.

În comuna Morteni, autonomia locală se realizează sub directă conducere a autorităților publice locale, constituite din:

- Consiliul local, care hotărăște în condițiile legii, în toate problemele de interes local, cu excepția celor care aparțin de competența altor autorități publice sau centrale;
- Primarul (ca autoritate executivă): asigură respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, precum și punerea în aplicare a legilor, a decretelor, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului și Hotărârilor Consiliului local.

În vederea aplicării activităților date în competența sa, primarul comunei Morteni este susținut de un aparat de specialitate, pe care îl conduce. Acesta este structurat pe compartimente funcționale, distribuite pe diferite domenii (financiar, juridic, administrativ, social, cultural, de mediu etc). De asemenea, administrația publică locală pune la dispoziția populației comunei și servicii de evidență a populației.

Autonomia locală a comunei Morteni, are în vedere organizarea, funcționarea, competențele și atribuțiile precum și gestionarea resurselor, care aparțin comunei, centralizate în cadrul inventarului domeniului public aprobat prin Hotărâre de Guvern. De asemenea, în scopul asigurării autonomiei locale, autoritățile administrației publice locale au dreptul să instituie săperceapă impozite și taxe locale și să aprobe bugetul local propriu în condițiile legii.

Administrația publică locală Morteni, are la momentul scrierii prezentului document programatic, următoarea structură departamentală:

Departamentul	Numeleși Prenumele
Primar	OlteanuLalu Ionel
Viceprimar	Ion Dumitru
Contabil	MocăitaRaduConstantin
Secretar	DraghiciDumitru
Achiziții publice	TanasoiuIuliana
Urbanism	ArghirElena
Stareacivilă	StefanGeorgianaDaniela

Contabilitate și finanțe	Mocăița Radu Constantin
Taxe și impozite	Bitulescu Elena / Stanciu Victoria
Registru agricol	Mihăila George Mădălin / Pațac Cornel Octavian
Asistență socială	Necula Carmen Nicoleta

Din punct de vedere financiar, veniturile pe anul precedent (2019) ale Primăriei Morteni, au fost:

Venituri totale	11.379.500
Venituri proprii	565.000
Venituri curente	3.549.000

- ✓ Venituri fiscale (impozite, taxă de proprietate, taxă de bunuri și servicii)
- ✓ Venituri nefiscale (venituri din proprietate, venituri din bunuri și servicii).

Subvenții de la alte niveluri ale administrației (buget de la alte administrații)

Cheltuieli totale	11.556.500
Cheltuieli curente	3.524.700
Cheltuieli pentru investiții	8.031.800
Buget preconizat	3.978.000

Ordinea și siguranța publică

Pe teritoriul comunei Morteni funcționează un Post de Poliție. Numărul redus de infracțiuni din comuna Morteni reflectă faptul că situația infracțională nu prezintă probleme majore, aceasta fiind ținută sub control de activitatea constantă desfășurată de organele de poliție pentru asigurarea unui climat de ordine și siguranță publică.

În cadrul postului local de Poliție Morteni, există o activitate eficientă de post și un Agent – sef principal de poliție.

De asemenea, la nivelul comunei Morteni, funcționează și serviciul pentru Situații de Urgență, având ca atribuții principale:

- ✚ Execuția de activități de prevenire, monitorizare și gestionarea situațiilor de urgență în sectorul de competență;
- ✚ Asigurarea coordonării de specialitate a activităților de apărare împotriva incendiilor și de protecție civilă;
- ✚ Desfășurarea de activități de prevenire a riscurilor producerii unor situații de urgență, prin acțiuni de îndrumare și control;
- ✚ Intervenția în timp oportun pentru limitarea sau înlăturarea consecințelor situațiilor de urgență;
- ✚ Intervenția pentru ajutorarea și salvarea oamenilor și bunurilor materiale în caz de dezastre, în cooperare cu celelalte structuri abilitate pentru asemenea situații;

Înainte de trecerea spre ultimele două părți ale strategiei, pentru a întregi analiza detaliată a comunei Morteni cât și pentru a ne forma o viziune de ansamblu, vom menționa și exemplifica câteva dintre evenimentele locale dar și obiectivele de cult din cadrul comunității studiate.

Comuna Morteni, face parte dintr-un GAL (Grup de Acțiune Locală), Vlasca de Nord, alături de alte 4 comune și anume: RASCAIETI, SLOBOZIA, SELARU și VISINA.

La capitolul Biserici/Manastiri, comuna bifează 3 lăcașuri de cult și anume:

- ❖ Biserica “SFANTUL IOAN” – satul Neajlovu
- ❖ Biserica “ADORMIREA MAICI DOMNULUI” – satul Morteni
- ❖ Biserica “IERARH NICOLAE” – satul Morteni.
- ❖ Două dintre aceste obiective de cult, sunt declarate monumente istorice (Neajlovu și Centru).

Un eveniment local anual care îi acordă localnicilor o importanță deosebită, este Boboteaza, sărbătoare cu ocazia căreia în comună se desfășoară un eveniment unic, “Sărbătoarea Geavrelelor” – o tradiție în care tinerii poartă prajini împodobite cu 1000 de batiste. Deși evenimentul are la bază “Boboteaza”, eveniment religios, tradiția locală a adus în plus această tradiție, care se desfășoară neîntrerupt de zece de ani.

Foto: Sărbătoarea Geavrelelor – Imagini puse la dispoziție de Primăria Morteni

ANALIZASWOT-MORTENI

DEZVOLTARE ECONOMICĂ

Puncte tari

- amplasare teritorială favorabilă din punct de vedere al accesibilității rutiere (comuna Morteni este situată la doar 42 km de municipiul Targoviste și 106 km față de capitala, accesul rutier realizându-se prin DJ702J și DJ702H, Autostrada A1 București-Pitești trecând la doar 8 km pe lângă localitate.
  - existența în comuna Morteni a unor societăți comerciale și persoane fizice autorizate active în diferite domenii;
  - existența unei forțe de muncă disponibilă, aptă, pregătită pentru integrarea pe piața muncii;
  - existența unei suprafețe agricole extinse la nivelul comunei (4458 ha), care poate fi utilizată pentru o gamă largă de culturi agricole cerealiere și legumicole;
  - rețele de comunicații și IT dezvoltate, necesare pentru dezvoltarea antreprenorială a comunei; infrastructură dezvoltată în domeniul comerțului și alimentației publice;
  - existența potențialului pentru obținerea de produse agricole ecologice; existența materiilor prime pentru dezvoltarea industriei alimentare;
  - prețul scăzut al forței de muncă;
  - lipsa aglomerației populației la nivel local, comuna Morteni având o densitate redusă a populației de 57,4 locuitori/km²;
    - potențialul demografic al comunei Morteni în ceea ce privește populația activă tânără, pregătită în domenii de activitate diverse, disponibilă pentru a fi înglobată în cazul demarării anumitor investiții sau dezvoltării de afaceri la nivel local;
    - cifră de afaceri ascendentă în ultimii ani, cu preponderență cea mai ridicată în domeniul agriculturii și comerțului;

Puncte slabe

- resurse financiare locale insuficiente;
- orientarea agenților economici către comerțul din alimentația publică;
- insuficient promovarea IMM-urilor locale de participare la licitații pentru derularea unor investiții locale; lipsa unui sistem de sprijin pentru implementarea noțiunilor de marketing, management, asigurarea calității în IMM-urile din județ;
- ponderea ridicată a populației ocupate în agricultură și administrația publică locală;
- informare precară a operatorilor economici activi pe raza comunei referitor la normele europene din domeniul de activitate;
- lipsa infrastructurii de asistență pentru afaceri necesară antreprenorilor actuali și potențiali;
- ponderea redusă a investițiilor străine și a agenților economici în sectorul productiv și de servicii;
- lipsa unor inițiative antreprenoriale de prelucrare și industrializare a produselor agricole obținute pe plan local;
- lipsa promovării oportunităților de finanțare a afacerilor prin accesarea fondurilor europene;
- capacitatea redusă a mediului de afaceri local de a susține investiții cu potențial inovativ;
- promovarea redusă a produselor alimentare tradiționale obținute pe plan local;
- lipsa campaniilor de promovare a finanțării mediului de afaceri din fonduri nerambursabile; interes
- scăzut al agenților economici locali pentru formarea profesională a angajaților;
-
-

Oportunități

- utilizarea fondurilor nerambursabile europene pentru dezvoltarea IMM-urilor și pentru încurajarea de start-up-uri în vederea diversificării serviciilor oferite în spațiul rural;
- existența programelor guvernamentale de susținere a sectorului privat și a creșterii de noi locuri de muncă;
- cooperarea mediului privat cu autoritatea publică locală, unitățile de învățământ pentru integrarea pe piața muncii a elevilor absolvenții liceelor de profil tehnologic;
- oferirea de facilități investitorilor străini de către administrația publică locală;
- promovarea utilizării tehnologiilor moderne, performante în activitățile economice și în agricultură;
- dezvoltarea pieței de produse locale agricole ecologice;
- valorificarea terenurilor agricole degradate și pregătirea acestora pentru practicarea unei agriculturi ecologice;
- promovarea și stimularea asociațiilor agricole pentru exploatarea intensivă a terenurilor; dezvoltarea
- meseriilor tradiționale;
- existența programului Rabla pentru achiziționarea de tractoare/utilaje agricole;
- promovarea oportunităților locale de afaceri în rândul potențialilor investitori români și străini;
- potențial agricol, zootehnic, piscicol și de vanatoare;
- potențial pentru utilizarea surselor regenerabile de energie (solara, biomasa)
-

Riscuri

- menținerea crizei economice sau sanitare mondiale cu efecte negative asupra puterii de cumpărare a populației; adaptabilitate scăzută la schimbarea agenților economici și a forței de muncă;
- existența importurilor de produse agricole din țări beneficiare a unor fonduri substanțiale de sprijinire a sectorului agricol, care împiedică producătorii locali în desfacerea produselor proprii; nivelul ridicat de fiscalitate și birocrație care pot determina orientarea investitorilor străini spre alte zone;
- blocarea creditării cauzată de climatul de criză mondial;
- lipsa lichidităților care conduc la falimentarea unor microîntreprinderi;
- practicarea agriculturii cu utilaje uzate fizic și care au o productivitate scăzută;
- continuarea fenomenului de migrare a forței de muncă către zone mai dezvoltate; scăderea calitativă a pregătirii profesionale a resurselor umane;
- instabilitatea legislativă care repercusiunează asupra activității agenților economici;
- lipsa de receptivitate a populației din mediul rural la programele de finanțare din fonduri guvernamentale sau europene;
- lipsa rețelei de gazificare, ceea ce poate conduce la pierderea unor potențiali investitori;
- resurse financiare insuficiente în cofinanțarea proiectelor finanțate din fonduri europene nerambursabile.

INFRASTRUCTURĂ

Puncte tari

- accesul rutier se realizează prin DJ702J și DJ702H și trecerea prin imediată apropiere (la o distanță de 8 km) a autostrazii A1, București-Pitești;
- distanță de doar 13 km până la cea mai apropiată gară, Gaesti;
- Autostrada A1, la o distanță de doar 8 km, legatură cu Pitești (50 km distanță); accesibilitate
- facilă la rețeaua rutieră și feroviară;
- infrastructură rutieră locală mult îmbunătățită, la acest moment nu există drumuri de pământ; asfaltarea a
- aproximativ 85% din rețeaua de drumuri a comunei;
- distanță relativ apropiată față de aeroportul Otopeni (130 km față de comuna Morteni);
- existența unei infrastructuri a telecomunicațiilor dezvoltată;
- existența unui spațiu suficient pentru dezvoltarea unei infrastructuri economice;
- sistem de energie electrică și iluminat public la nivelul întregii comune;
- existența unei infrastructuri educaționale, sociale, sportive, medicale, bună comparativ cu alte localități din județ;

Puncte slabe

- prezentarea idealimentare cu apă în proporție de doar 70%;
- lipsa rețelei de canalizare și a unei stații de epurare la nivelul comunei Morteni; lipsa accesului direct care autostrada A1;
- existența unor resurse naturale limitate;
- lipsa sau proporția scăzută a izolației termice a clădirilor din comuna Morteni (publice și private);
- contaminarea pânzei freatice din cauza curgerilor din fosele septice ale gospodăriilor datorită lipsei rețelei de canalizare centralizată;
  - inexistența unei rețele de distribuție a gazului metan.

Oportunități

- existența fondurilor europene nerambursabile pentru dezvoltare și modernizarea infrastructurii rutiere și a infrastructurii tehnico-edilitare;
- potențial de dezvoltare a surselor alternative de energie;
- existența unor programe guvernamentale pentru reabilitarea termică a clădirilor;
- existența Programului Prima Casă, care sprijină tinerii în achiziționarea sau construirea unei locuințe, inclusiv în mediul rural;
- apartenența comunei Morteni la un Grup de Acțiune Locală, în vederea obținerii de resurse financiare dezvoltării și reabilitării infrastructurii fizice de bază.

Riscuri

- lipsa capacității de cofinanțare și/sau a capacității de asigurare a TVA-ului aferent, în implementarea unor proiecte de reabilitare a infrastructurii rutiere din fonduri nerambursabile;
- întârzierea implementării unor proiecte investiționale în infrastructură fizică de bază din cauza contestațiilor la procedurile de achiziții publice organizate pentru contractarea lucrărilor de construcții;
- interesul scăzut al potențialilor investitori cauzat de starea precară a infrastructurii; fonduri
- insuficiente de la bugetul local pentru modernizarea infrastructurii rutiere;
- poluarea apelor din comuna Morteni ca urmare a deversării apelor uzate în mod necontrolat;
- tendința de creștere a prețurilor la sistemul centralizat de furnizare a agentului termic și a energiei electrice.

EDUCAȚIE, CULTURĂ ȘI SĂNĂTATE

Puncte tari

- derularea în cadrul unităților de învățământ a unor programe de incluziune socială a elevilor cu părinți plecați în străinătate, proiecte de implicare a părinților în actul educațional precum și proiecte de intervenție pentru reducerea agresivității;
- frecvență ridicată a elevilor în unitățile de învățământ din comuna Morteni;
- nivel bun de dotare a unităților educaționale (școală + grădinițe) de pe raza localității Morteni;
- existența cadrelor didactice calificate și dedicate procesului educațional din comuna Morteni;
- implicarea unităților educaționale în activități și evenimente culturale;
- existența a două cămine culturale dar și a unei biblioteci, toate funcționale în cadrul comunei Morteni;
- păstrarea și conservarea unor evenimente și tradiții locale, în comuna Morteni;
- organizarea a numeroase evenimente culturale de instituțiile de învățământ în parteneriat cu administrația publică locală (atelier de creație, expoziții de pictură, participări la olimpiade și concursuri literare etc.);
- accesul facil la servicii medicale, prin distanțele relativ scurte până la cel mai apropiat spital (Gaesti – 13 km sau Targoviste – 42 km);

Puncte slabe

- tendința de scădere a populației școlare și a cadrelor didactice din mediul rural; insuficiența
- numărului de calculatoare din instituțiile educaționale;
- lipsa conectării la internet a tuturor participanților la actul de învățământ;

- fonduri insuficiente pentru premierea performanței școlare a elevilor;
- starea motivațională scăzută a cadrelor didactice cauzată de lipsa unor facilități pentru predarea actului educațional în mediul rural;
  - stare materială precară și nivel scăzut de cultură și instruire a unor familii;
  - dotare parțială a sistemelor de supraveghere și securitate din unitățile de învățământ;
  - dezinteres ridicat pentru cultură și evenimente culturale;
  - frecvente schimbările legislative privind sistemul de învățământ românesc;
  - migrarea persoanelor talentate spre mediul urban;
  - posibilități reduse de susținere din bugetul local a evenimentelor culturale locale;
  - lipsa unei programări anuale a unor evenimente culturale-recreative; insuficiența numărului de medici la nivelul comunei Morteni;
  - insuficiența cabinetelor medicale de familie;
  - lipsa unor programe educaționale pentru sănătate, în special de diseminare a informațiilor privind prevenirea bolilor;
    - infrastructură sanitară deficitară (incurs de reabilitare la acest moment);
    - lipsa dotărilor de specialitate în cabinetele medicale existente la nivel local; lipsa unui centru de analize medicale în comuna Morteni;
    - lipsa unui cabinet stomatologic în comuna Morteni;
    - lipsa interesului locuitorilor pentru efectuarea analizelor periodice; existența unei suprasolicitări a cadrelor medicale.

Oportunități

- promovarea derulării unor programe de dezvoltare a resurselor umane în acord cu cerințele de pe piața muncii din fonduri nerambursabile;
  - existența programelor de formare continuă a cadrelor didactice;
  - posibilitățile de accesare a fondurilor europene pentru dotarea cu echipamente IT și didactice a unităților educaționale;
  - existența Programului Guvernamental de acordare a unei mese în cadrul școlilor și grădinițelor; colaborare bună cu Inspectoratul Școlar Județean Dâmbovița;
  - dezvoltarea de parteneriate pe teme educaționale cu instituții publice, ONG-uri;
  - organizarea mai multor activități extrașcolare în cadrul instituțiilor educaționale existente;
  - posibilitatea accesării fondurilor europene nerambursabile pentru activități culturale precum și pentru reabilitarea monumentelor istorice;
    - valorificarea sărbătorilor locale ca și eveniment culturale;
    - realizarea unor parteneriate de promovare cu instituții culturale din alte localități sau din alte țări;
    - existența fondurilor europene pentru reabilitarea structurilor sanitare și dotarea corespunzătoare;
    - îmbunătățirea comunicării/colaborării dintre cabinetele medicale din spațiul rural și spitalele de la nivel județean;
      - înființarea de ateliere vocaționale, centre de zi, centre comunitare, unde persoanele cu nevoi speciale să desfășoare activități care să le faciliteze reintegrarea;
        - promovarea posibilităților de dezvoltare a unor cabinete medicale în spațiul rural prin atragerea de fonduri nerambursabile.

Riscuri

- modificările legislative frecvente ale sistemului educațional la nivel național;
- programe școlare încărcate și greoaie, neadaptate cerințelor de pe piața muncii;
- scăderea nivelului de trai atât pentru profesori cât și pentru elevi și părinți;
- birocrație excesivă în accesarea fondurilor guvernamentale și europene;
- motivație scăzută a elevilor pentru educație;
- instabilitatea cadrelor didactice cauzată de migrarea acestora spre mediul urban;
- lipsa condițiilor atractive pentru cadrele didactice tinere (salarizare, condițiile din școli, locuințe sociale etc.);
- scăderea interesului actorilor locali pentru cultură, din cauza nivelului scăzut de trai;
- diminuarea fondurilor publice pentru instituții culturale.
- costurile ridicate ale serviciilor medicale;
- număr restrâns de furnizori privați de servicii medicale în spațiul rural; deprecierea
- stării de sănătate a populației din mediul rural;
- politica de salarizare în domeniul sănătății slab motivantă pentru specialiști.

RESURSE UMANE, PIAȚA MUNCII

Puncte tari

- existența unei forțe de muncă tinere, disponibile în comuna Morteni;
- gradul de pregătire destul de ridicat din punct de vedere educațional al populației active din comuna Morteni; repartizarea echilibrată a populației pe sexe;
- disponibilitatea populației active de angajare în diverse domenii/meserii;
- context natural favorabil dezvoltării afacerilor în domeniul agricol, dar și în domeniul serviciilor, oferite populației locale;

Puncte slabe

- sporul natural negativ înregistrat în comuna Morteni, coroborat cu tendința de îmbătrânire a populației stabile;
- migrarea persoanelor cu pregătire profesională, în special în străinătate; capacitatea financiară relativ scăzută a locuitorilor comunei Morteni;
- pierdere progresivă a resursei umane calificate din cauza lipsei de oportunități și a unei perspective de dezvoltare economico-sociale;
- ponderea ridicată a persoanelor asistate financiar prin sistemul de prestații sociale; grad scăzut de diversificare a structurii ocupaționale;
- lipsa cunoștințelor specifice necesare demarării unei afaceri;

- lipsa programelor de formare profesională continuă a angajaților din diferite domenii; lipsa
- ofertelor de muncă atractive pentru persoanele cu studii superioare;
- dezvoltarea scăzută a mediului de afaceri de la nivel local deoarece există lipsa locurilor de muncă; lipsa
- ofertelor locurilor de muncă pentru persoanele vulnerabile;
- slabă inserție pe piața muncii a persoanelor cu handicap.

Oportunități

- existența unor reglementări care stipulează acordarea de facilități angajatorilor care creează noi locuri de muncă pentru șomeri, tineri absolvenți sau persoane cu handicap;
- implicarea autorităților locale în problemele comunității, în vederea identificării de soluții financiare, materiale; promovarea programelor de reconversie profesională și atragerea de finanțare europeană nerambursabilă în acest sens;
- implicarea agenților economici în finanțarea serviciilor sociale și ca parteneri în proiectele sociale; înființarea de
- centre de instruire și formare profesională pentru persoanele mature cu handicap;
- introducerea unor programe educative în vederea dezvoltării calităților anteprenoriale ale elevilor, tinerilor;
- oferirea de facilități în vederea menținerii resurselor umane cu studii superioare sau specializate; dezvoltarea competențelor anteprenoriale și manageriale ale resurselor umane din IMM-uri;
- adaptarea programelor școlare la cererea de pe piața muncii.
-
-

Riscuri

- pierderea oportunităților de finanțare europeană din cauza slabei capacități de management de proiect a instituțiilor sociale beneficiare;
  - criza economică sanitară și financiară de la nivel național dar și mondial, ce are impact asupra dezvoltării economice și a pieței locurilor de muncă;
  - creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii, economiei locale și asistenței sociale în perspectivă;
  - creșterea șomajului în rândul absolvenților de liceu;
  - câștigul salarial scăzut al angajaților ce determină exodul forței de muncă calificată în țară din Uniunea Europeană cât și spre zone/orașe dezvoltate din țară;
  - instabilitatea economiei naționale și persistența crizei economico-financiare;
  - reticența/inadaptabilitatea populației cu privire la programele de reconversie profesională, în funcție de solicitările existente pe piața muncii.

MEDIU

Puncte tari

- platformele de gunoia au fost închise iar serviciul de salubritate este de 100% la nivelul comunei; inexistența unor
- poluatori industriali la nivelul comunei Morteni;
- oportunități de valorificare a energiei alternative;
- existența rețelei de alimentare cu apă pentru 70% dintre locuitorii comunei Morteni; potențial
- ridicat pentru practicarea unei agriculturi ecologice durabile;
- existența paradelor forestiere;
- colectarea selectivă a deșeurilor la nivelul comunei Morteni;

Puncte slabe

- lipsa rețelei de canalizare la nivelul comunei Morteni;
- epurarea necorespunzătoare a apelor, cu efecte negative asupra mediului înconjurător;
- calitatea apei de suprafață necorespunzătoare din cauza fenomenelor meteorologice care produc inundații sau alunecări de teren;
  - poluarea apelor subterane ca urmare a deversărilor necontrolate a agenților economici, accidentelor precum și din cauza slabei dezvoltări a infrastructurii de canalizare (doar 10%);
  - depozitare necorespunzătoare a deșeurilor în vecinătatea zonelor rezidențiale;
  - insuficientă preocupare a agenților economici în recuperarea și re folosirea ambalajelor;
  - lipsa unei infrastructuri de monitorizare permanentă a factorilor de mediu de către autoritatea publică locală; slaba conștientizare a populației și a agenților economici în privința protecției mediului;
  -

Oportunități

- existența fondurilor nerambursabile pentru dezvoltarea zonelor rurale și protejarea mediului înconjurător (împădurirea terenurilor degradate, eliminarea eroziunii și curățirea cursurilor de apă, conservarea biodiversității, promovarea agriculturii ecologice, gestionarea deșeurilor reciclabile);
  - existența unor programe cu finanțare nerambursabilă pentru extinderea și modernizarea sistemelor de apă și apă uzată;
  - existența unor programe cu finanțare nerambursabilă pentru reabilitarea termică a clădirilor;
  - posibilitatea stabilirii de parteneriate între autoritatea locală și ONG-uri pentru promovarea responsabilității asupra mediului;
  - desfășurarea de campanii de informare și educare a populației referitoare la principiile colectării selective a deșeurilor și implementarea unui sistem eficient de colectare selectivă și reciclare a deșeurilor;
    - receptivitatea populației la campaniile prin care se promovează colectarea deșeurilor din echipamente electrice și electronice;
    - posibilitatea practicării agriculturii și turismului ecologic;
    - dezvoltarea pieței de reciclare a deșeurilor/materiilor primare rezultate din procesarea deșeurilor;
    - amenajarea zonelor de camping, astfel încât să se minimizeze impactul acestor activități asupra comunei.

Riscuri

- schimbări climatice datorate încălzirii globale pot duce la inundații și alunecări de teren;
- lipsa receptivității populației la campaniile de promovare a colectării selective a deșeurilor;
- reducerea spațiului verde ca urmare a dezvoltării economice a comunei;

- dezinteresul operatorilor economici de protejare a mediului înconjurător; poluarea
- accidentală a apelor de suprafață;
- exploatarea intensivă a fânețelor; lipsa depozitelor de deșeuriconforme;
- schimbările climatice care favorizează creșterea frecvenței ploilor torențiale care generează inundații și calamitățile culturilor agricole;
- riscul de desertificare.

Viziune

Prin intermediul Strategiei de dezvoltare, comuna Morteni își propune o abordare revitalizantă a viziunii asupra dezvoltării locale prin crearea unui centru rural de competitivitate la nivel județean bazat pe creștere sustenabilă, mediu favorabil antreprenoriatului, incluziune socială și un grad sporit de ocupare a forței de muncă. Alături de acești vectori, promovarea identității culturale va constitui fundamentul pentru reconstrucția economiei locale, într-un ritm gradual, care să reducă disparitățile și echilibrul nivelului de dezvoltare între mediul rural și cel urban.

Viziunea de dezvoltare prezintă stadiul ce se dorește a fi obținut de comuna Morteni până în orizontul de timp 2030, ca urmare a implementării de măsuri și acțiuni propuse și detaliate în prezentul document strategic de dezvoltare.

Dezvoltarea infrastructurii rutiere, hidroedilitare, a structurii pentru susținerea afacerilor, vor contribui la creștere economică locală, cu efecte directe asupra calității serviciilor publice furnizate populației din comuna Morteni.

În vederea susținerii economiei locale, comuna Morteni va urmări o valorificare echilibrată a resurselor de care dispune, a avantajelor deținute în raport cu celelalte comune din județul Dambovita, pentru a deveni un pol economic important la nivel județean și regional.

Realizarea progresului dorit, impune o etapizare a gradului de implementare a strategiei în vederea unei dezvoltări a comunei Morteni în acord cu oportunitățile oferite de Uniunea Europeană, coroborate cu nevoile populației. O abordare sustenabilă implică o viziune asupra standardelor urmărite atât la nivel național cât și la nivel european transpusă în idei de proiecte și direcții de dezvoltare prezentate în prezentul document programatic.

O dezvoltare a spiritului antreprenorial este esențială și va genera efecte benefice asupra posibilităților de angajare la nivel local, orice unitate economică nou înființată contribuind la crearea de noi locuri de muncă.

În perioada 2021-2030, comuna Morteni își propune și o îmbunătățire continuă și permanentă a domeniilor de referință din spațiul local, precum învățământ, sănătate, asistență socială, salubritate, iluminat public și toate celelalte servicii publice de care depinde calitatea și standardul de viață a populației.

Misiune

Misiunea Strategiei de dezvoltare a comunei Morteni în orizontul de timp 2021-2030 este de a crea premisele necesare unei dezvoltări economice și sociale integrate, care să conducă pe termen mediu și lung la un nivel sporit de bunăstare a locuitorilor și la transformarea comunității într-un centru comercial și rezidențial rural cu impact la nivel microregional.

Valori

Activitatea actorilor implicați în implementarea strategiei de dezvoltare vor avea ca referință următoarele valori:

Responsabilitate

- ❖ actorii responsabili de implementarea strategiei își asumă angajamentul de a realiza obiectivele strategice în perioada de referință, cu asumarea răspunderii pentru eventualele nereguli.

Transparență

- ❖ persoanele responsabile de implementarea strategiei vor asigura accesul persoanelor interesate la informații cu caracter public, vor consulta periodic localnicii și vor publica pe site-ul primăriei informații despre proiectele propuse spre implementare/implementate.

Profesionalism și etică

- ❖ în exercitarea activităților previzionate la nivelul strategiei, personalul va avea un comportament profesionist, bazat pe principii morale puternice, scopul final fiind de a obține rezultate rapide și eficiente.

Încredere

- ❖ parteneriatul prevăzut a fi realizat între actorii vizați de prezenta strategie va fi unul bazat pe o colaborare strânsă, bazată pe comunicare permanentă. De asemenea, în vederea câștigării încrederii localnicilor se va asigura transparența în activitatea administrației publice.

Inovare

- ❖ constituie pilonul principal în dezvoltarea comunei Morteni, competitivitatea și progresul local fiind asigurate de această valoare. Astfel, vor fi folosite procedee de lucru îmbunătățite, eficiente și eficace, care să contribuie semnificativ la reducerea disparităților de la nivel local.

Obiectivul general

Valorificarea superioară a resurselor existente în comuna Morteni, în vederea dezvoltării și diversificării durabile a economiei locale, având ca motivație centrală îmbunătățirea calității vieții populației și a tuturor dimensiunilor acestui concept.

Obiectiv strategic 1

Modernizarea și extinderea infrastructurii;

Obiectiv strategic 2

Dezvoltarea economică a comunei;

Obiectiv strategic 3

Dezvoltarea serviciilor publice;

Obiectiv strategic 4

Asigurarea calitatii mediului și a condițiilor de locuire;

Obiectiv strategic 5

Dezvoltarea capacității administrative

Domenii prioritare

Domeniul prioritar 1 - Dezvoltarea gradului de accesibilitate și de acces la servicii publice

Măsura 1.1 Reabilitare/modernizarea infrastructurii rutiere de interes local

Măsura 1.2 Extinderea și reabilitarea rețelelor de utilități publice

---

Domeniul prioritar 2 - Stimularea dezvoltării sectorului investițional

Măsura 2.1 Valorificarea resurselor autohtone prin inițiativa de afaceri private locale

Măsura 2.2 Diversificarea economiei rurale prin promovarea activității economice alternative în mediul rural

Măsura 2.3 Susținerea dezvoltării sectorului agro-zootehnic și de fabricarea produselor pe piața locală

Domeniul prioritar 3 - Alinierea standardelor de calitate a vieții rurale la exigențele Uniunii Europene

Măsura 3.1 Consolidarea fondului locativ existent

Măsura 3.2 Modernizarea infrastructurii educaționale

Măsura 3.3 Reabilitarea și echiparea infrastructurii serviciilor publice de sănătate

Măsura 3.4 Crearea, reabilitarea, modernizarea, infrastructurii de servicii sociale, inclusiv dotarea cu echipamente

.....

Domeniul prioritar 4 - Îmbunătățirea mediului natural și managementul deșeurilor în spațiul rural

Măsura 4.1 Reconstrucția ecologică a terenurilor degradate

Măsura 4.2 Educația și informarea privind consumul responsabil de energie

Măsura 4.3 Eficientizarea energetică pentru clădirile instituțiilor publice

.....

Domeniul prioritar 5 - Optimizarea serviciilor administrației publice locale

Măsura 5.1 Furnizarea de servicii publice prin mijloace electronice

Măsura 5.2 Dezvoltarea capitalului uman din administrația publică

Măsura 5.3 Promovarea parteneriatelor și colaborărilor interinstituționale în regiune.

Surse de finanțare

Implementarea portofoliului de proiecte propus pentru perioada 2021-2030 în vederea dezvoltării durabile a comunei Morteni, presupune identificarea surselor de finanțare. În acest sens susținerea financiară a acestora poate fi realizată din mai multe surse, precum fondurile europene nerambursabile, fonduri guvernamentale, bugetul local, fonduri rambursabile (credite). O altă posibilitate de susținere a intervențiilor locale o reprezintă și parteneriatele de tip public-privat.

În contextul noii programări de la nivel european, atragerea fondurilor nerambursabile din această sursă este purtătoare de multe avantaje având în vedere disponibilitatea acestora relativ diversificată atât în domeniul precum infrastructura fizică de bază cât și în educație, servicii sociale, sănătate, cultură, turism, administrație publică locală.

Tipurile de fonduri structurale disponibile pentru orizontul de timp 2021-2030 sunt următoarele:

- ✓ **FEDR**– Fondul European pentru Dezvoltare Regională;
- ✓ **FSE**– Fondul Social European
- ✓ **FC**– Fondul de Coeziune (2021-2027)
- ✓ **EMEF**-Fondurile europene pentru pescuit și afaceri maritime

Fondul european de dezvoltare regională (FEDER)- va contribui la toate obiectivele tematice și se va concentra asupra domeniilor de investiție legate de contextul în care operează întreprinderile (infrastructură, servicii pentru întreprinderi, inovare, TIC și cercetare) și la prestarea de servicii pentru cetățeni în anumite domenii (energie, servicii online, educație, sănătate, infrastructuri sociale, calitatea mediului). Fondul de coeziune se va axa pe ameliorarea mediului, dezvoltare durabilă și TEN-T (rețeaua trans-europeană de transport).

Fondurile europene de dezvoltare regională finanțează:

- investițiile în întreprinderile mici și mijlocii, în vederea creării de locuri de muncă durabile;
- investițiile ce vizează activități de cercetare și inovare, telecomunicații, mediu, energie și transporturi;
- instrumente financiare (fond de capital de risc, fond de dezvoltare regională, etc.) destinate să sprijine dezvoltarea regională și locală și să favorizeze cooperarea între orașe și regiuni.

Fondul Social European (FSE) - susține politicile naționale pentru ocuparea deplină a forței de muncă, asigurarea calității și productivitatea muncii, promovarea incluziunii sociale și reducerea disparităților regionale și naționale. Pentru perioada 2021-2030 principalele obiective ale FSE vor avea în vedere: ocuparea forței de muncă, sprijinirea accesului tinerilor pe piața muncii, incluziunea socială (FSE va finanța proiecte ce îi va ajuta pe cei aflați în dificultate și pe cei proveniți din grupuri defavorizate să obțină competențe și locuri de muncă), creșterea calității educației (FSE finanțează activități pentru creșterea calității învățământului și formării; reducerea abandonului școlar fiind o prioritate) și o administrație publică mai puternică (FSE va sprijini eforturile statelor membre de a spori calitatea administrației și a guvernării publice).

Fondul social european vizează asigurarea accesului la angajare al persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și al persoanelor inactive, sprijinind inițiativele locale și mobilitatea forței de muncă. Acțiunile cheie ale acestui fond sunt următoarele:

- măsuri active și preventive în ceea ce privește piața muncii, pentru identificarea nevoilor individuale, servicii personalizate și de orientare, cursuri de formare specifice și personalizate, validarea competențelor și a calificărilor dobândite și plasarea personalului disponibilizat;
- anticiparea și consilierea privind oportunitățile de ocupare a forței de muncă pe termen lung;
- furnizarea de informații cu privire la oportunitățile de angajare existente pe piețele europene ale muncii și la condițiile de viață și de muncă.

Fondul de coeziune(FC)- este destinat statelor membre ale Uniunii Europene al căror venit național brut pe cap de locuitor este mai mic de 90% din media Uniunii Europene, principalul scop fiind reducerea disparităților economice și sociale și promovarea dezvoltării durabile. Investițiile în dezvoltare regională se vor axa mai ales pe obiectivele 1 și 2. Acestor priorități li se vor aloca 65 % - 85 % din resursele FEDR și ale Fondului de coeziune, în funcție de prosperitatea relativă a statelor membre.

Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime(EMEF)- este un fond structural ce vizează susținerea pescuitului, acvaculturii, sprijinind, în același timp sustenabilitatea mediului. EMEF va promova coeziunea socială și crearea de locuri de muncă în comunitățile dependente de pescuit, în special pentru diversificarea activităților în alte sectoare maritime, precum și prin acțiuni în domeniul politicii maritime integrate. Noul fond va sprijini următoarele: tranziția către un pescuit durabil, diversificarea activităților economice din acest sector, crearea de noi locuri de muncă și îmbunătățirea calității vieții în regiunile de coastă ale Europei, va facilita accesul la finanțare. Bugetul estimat al EMEF pentru perioada programatică 2021 – 2027 se ridică la aproximativ 6,14 miliarde euro.

Parteneriatele de tip public-privat:

Parteneriatul public privat reprezintă o soluție pentru un management mai eficient și fiabil al unei comunități locale. Deși este promovat în ultimii doi ani acest tip de finanțare prezintă pași timizi în spațiul rural românesc. În România aceste parteneriate se regăsesc cu precădere în realizarea unor proiecte investiționale din domeniul infrastructurii și pentru operarea unor servicii publice de interes local.

Această abordare de susținere financiară a unor proiecte, prezintă o serie de avantaje precum: împărțirea costurilor realizării unei investiții, împărțirea riscurilor asociate exploatarei respectivei investiții, accelerarea utilizării obiectivelor și proiectelor de infrastructură, îmbunătățirea calității serviciilor de utilitate publică. Din punct de vedere legislativ, documentul de bază care reglementează parteneriatul de tip public-privat este reprezentat de

Legea nr. 178/2010 cu modificările și completările ulterioare, care a permis autorităților locale să cunoască această nouă oportunitate de finanțare a dezvoltării locale.

Creditarea

Creditarea reprezintă o modalitate de contractare a sumelor necesare finanțării unui proiect de investiții prin semnarea unui contract cu o instituție bancară. Procedura de contractare a creditului este aparent facilă, debitorul având niște etape de urmat bine definite.

Costurile aferente unui credit sunt destul de mari și implică un anumit grad de risc vis-a-vis de posibilitatea rambursării datoriilor, mai ales într-o situație de incertitudine cum este cea generată de criza financiară. Mai mult, în calitate de instituție publică, în vederea contractării unui împrumut, solicitantul trebuie să obțină avizul de la Comisia de Autorizare a Împrumuturilor Locale, iar în cazul în care se epuizează plafonul de îndatorare publică externă este imposibilă contractarea unor credite de către instituțiile publice, avizul din partea Comisiei de Autorizare a Împrumuturilor Locale fiind obligatoriu.

În plus, un grad ridicat de îndatorare poate reprezenta o blocare a posibilităților de investiții pe termen scurt și mediu, deoarece administrația publică nu mai poate accesa alte credite și uneori poate afecta chiar și contractarea fondurilor europene.

Concordanța politicilor naționale și europene

Strategia de dezvoltare locală a comunei Morteni, a fost elaborată în contextul unei noi programări a fondurilor europene pentru perioada 2021 – 2027, orizont 2030, ceea ce a generat necesitate de actualizare a obiectivelor strategice atât de la nivel european, cât și de la nivel național.

Scenariile de dezvoltare stabilite la nivelul prezentei strategii reprezintă proiecții viitoare ale comunei Morteni, alternative de dezvoltare ale acesteia. În vederea definitivării scenariilor de dezvoltare precizate în cadrul prezentului document, s-au luat în considerare toate documentele strategice similare (în curs sau recent finalizate).

Unul dintre documentele de referință este Strategia Europa 2020, strategia pe 10 ani a Uniunii Europene, al cărei scop trece dincolo de depășirea crizei care continuă să afecteze multedintre economiile europene. Strategia își

propune să elimine deficiențele modelului de dezvoltare propriu fiecărui stat membru și să creeze condiții favorabile pentru o creștere economică mai inteligentă, mai durabilă și mai favorabilă incluziunii. În acest sens, au fost stabilite cinci obiective esențiale, care acoperă domenii precum: ocuparea forței de muncă, educația, cercetarea și inovarea, incluziunea socială și reducerea sărăciei, respectiv eficiența energetică.

Strategia de dezvoltare locală a comunei Morteni, propune o serie de obiective și planuri de acțiune concordante cu obiectivele Strategiei Europa 2020: dezvoltarea infrastructurii, a mediului de afaceri, adoptarea de măsuri de protecție a mediului înconjurător, promovarea incluziunii sociale și modernizarea sectorului educativ.

Având la bază prevederile Strategiei Europa 2020, la nivel național a fost elaborată Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2020, care prevede ca în anul 2020 și după, „România să devină mai competitivă la nivel regional și global, prin inovare alimentată de cercetare-dezvoltare, generând bunăstare pentru cetățeni”.

Obiectivele generale ale Strategiei Naționale de Cercetare, Dezvoltare și Inovație sunt următoarele:

- creșterea competitivității României prin inovare;
- creșterea contribuției României la progresul cunoașterii de frontieră;
- creșterea rolului științei în societate.

Obiectivele generale ale strategiei naționale sunt în deplină concordanță cu obiectivele generale ale acestui document. Mai exact, în cadrul strategiei comunei Morteni se creionează necesitatea unei creșteri a competitivității prin următoarele măsuri: implementarea de noi tehnologii în procesul de producție de la nivel local, stimularea activităților care se sprijină pe inovare, dezvoltarea sectoarelor de activitate slab valorificate, perfecționarea forței de muncă, etc. Astfel, *Strategia de dezvoltare locală a comunei Morteni*, pentru orizontul de timp 2021-2030, prin intermediul principalelor măsuri și direcții stabilite în cadrul planului strategic de dezvoltare, vine în concordanță cu principalele obiective și priorități urmărite de Planul pentru Dezvoltare Regională 2021-2030 al regiunii Sud Muntenia și își asumă contribuția la îndeplinirea acestora.

Portofoliul de proiecte

Strategia de dezvoltare locală 2021 – 2030

Comuna MORTENI, Județul Dâmbovița

	Proiect	Localitatea (alte detalii)	STADIU PROIECT					SURSA DE FINANȚARE			1. Valoarea lucrării - estimativ EURO fara TVA 2. Lucrării neexecutate 3. Alte detalii	
			Idee	SF	PT	DE	Execuție	Bugete	Buget local	Fonduri UE		Surse private (parteneriat public-privat)
	**Se bifează la stadiu proiect, dacă există SF, PT, DE, Execuție sau la Sursa de finanțare.	Morteni										
	<u>AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ ȘI DEZVOLTARE RURALĂ</u>											
1	Înființarea și modernizarea fermelor agricole											
2	Creșterea valorii adăugate a produselor agricole și forestiere											
3	Susținerea și dezvoltarea fermelor de semisubzistență		x									Privat
4	Susținerea formelor asociative ADI ECOMANAGEMENTS ALUBRIS (deseuri menajere)					x						Privat
5	Susținerea fermierilor și deținătorilor de păduri să utilizeze serviciile de consiliere și consultanță în vederea îmbunătățirii performanțelor generale ale activității acestora conform înregistrării apia											
6	Reabilitarea fondului forestier											
7	Adaptarea agriculturii și silviculturii în acord cu măsurile de creștere a competitivității		x									
8	Împădurirea terenurilor agricole și neagricole						x					

- 9 Dezvoltare apomiculturii și valorificarea florei spontane

23	Realizarea stației de epurare și tratarea apelor reziduale	Da- Necesar											
24	Realizarea rețelei de distribuție gaz metan (a se specifica distanța în km)		x										Sfin lucru
25	Lucrări de cadastru imobiliar în vilași extravilan reactualizare PUG												In lucru
26	Montarea unui post de transformare în localitate în vederea îmbunătățirii parametrilor curentului electric												Existent-realizat
27	Lucrări de reabilitare rețelei de iluminat public în comună												In lucru
28	Dotare cu utilaje și echipamente pentru serviciul de gospodărire comunală și salubritate (mașină de colectare, pubele etc) (a se specifica denumirea utilajelor necesare și numărul lor)							x	x				Necesar: 1 multifuncțional, 1 tractor, 1 încărcător frontal, un buldoexcavator și o vidanță .
29	Îmbunătățirea serviciilor de transport pentru persoane prin construirea stației de autobuz												Realizat
30	Reabilitarea drumurilor agricole		x	x									
31	Amenajarea spațiilor verzi în localitate, inclusiv cele situate lângă trotuare		x										
32	Construire/modernizare parcuri și trotuare												Idee – propunere de proiect
33	Crearea unui sistem de supraveghere modern pentru creșterea siguranței cetățenilor												

34	Conectarea instituțiilor publice din localitate la internet prin conexiuni broadband și promovarea conceptului de e-educatie, e-guvernare, e-sanatate																				Realizat	
35	Asigurarea accesului la internet al populației prin crearea de acces point internet în zonă Parc – Primarie																					
36	Asigurarea de facilități pentru investitorii care dezvoltă servicii IT în localitate																					
37	Asigurarea spațiilor necesare astfel încât cimitirele să corespundă nevoilor orașului:																					Realizat
.1	modernizare și extindere cimitire existente																					
.2	modernizare și reabilitare capele conform standardelor U.E.																					
.3	modernizare căi de acces cimitire																					
38	Construirea rampede acces în toate instituțiile de interes public în vederea facilitării accesului persoanelor cu dizabilități																					Realizat partial
39	Implementarea unor mijloace de supraveghere și sistematizare a traficului (benzi producătoare de zgomot pentru atenționare), semnalizare și protejarea trecerilor de pietoni în mod deosebit în proximitatea unităților de învățământ																					
40	Extindere construire – zone noi de locuit																					
41	Crearea de pontoane pentru zonă de pescuit																					

50	Reducerea cantității de deșuri biodegradabile de pozitate prin realizarea unei stații de compost		x									
51	Cresterea eficienței energetice a clădirilor publice și blocurilor de locuințe prin lucrări de reabilitarea termică		x									
52	Crearea de sisteme centralizate de furnizare a energiei termice pentru blocurile de locuințe utilizând sisteme convenționale de încălzire completate de sisteme ce utilizează energii nepoluante (solare, eoliene, etc)									x		
53	Reducerea consumului energetic al localității prin modernizarea rețelei de iluminat public și înlocuirea lămpilor actuale poluante cu lămpi solare sau alte sisteme care reduc consumul de energie electrică		x	x								Prioritar-Morteni
54	56. Acordarea de facilități pentru realizarea de infrastructuri de generare și distribuire a surselor de energie alternativă, promovarea culturilor energetice și a proiectelor de energie eoliană, biomasă, energie solară		x									
55	Ameliorarea progresivă a capacității de producție a terenurilor agricole degradate, menținerea biodiversității și dezvoltarea continuă a funcțiilor ecologice și sociale ale pădurilor										x	
56	Reducerea eroziunii solului prin lucrări de apărare a malurilor împotriva eroziunii în zonele afectate de acest fenomen și acțiuni de împădurire în zonele de formare a viiturilor, în zonele inundabile și în luncile râurilor										x	
57	Realizarea de perdele de protecție a cailor de comunicații, localităților și câmpului		x									

ECONOMIC												
61	- Modernizarea și diversificarea piețelor agroalimentare în localitate											x
62	Susținerea inițiativelor asociative pentru creșterea eficienței economice a exploatațiilor agricole, creșterea puterii de negociere pe piețele de desfacere și a capacității de valorificare superioară a producției											
63	Stimularea înființării unor centre de prestări servicii pentru agricultură (mecanizare, reparații utilaje, furnizare semințe, îngrășăminte, insectofungicide etc.), prin acordarea de facilități											x
64	Inventarierea terenurilor neutilizate, care vor fi puse la dispoziția întreprinzătorilor locali, în vederea dezvoltării propriilor afaceri, în agricultură și zootehnie, în baza unui acord avantajos pentru ambele părți											x
65	Identificarea oportunităților de parteneriat public-privat în vederea demarării de activități în domeniul industrial											x
66	Informarea cetățenilor asupra programelor de finanțare nerambursabilă											x
67	Sprijinirea cetățenilor în obținerea subvențiilor destinate dezvoltării agriculturii											x
68	Realizarea unui studiu asupra situației resurselor umane în localitate și furnizarea acestor informații potențialilor investitori											x

69	Elaborarea unei baze de date disponibile pe internet privind oportunitățile locale de dezvoltarea afacerilor în localitate		x									
70	Elaborarea unui program de atragerea investițiilor	Strategie	x									Strategie Dezvoltare Locală Morteni
71	Elaborarea unui Ghid de produse și servicii oferite de mediul de afaceri local		x									
72	Promovarea IMM-urilor din localitate și a produselor/serviciilor acestora prin susținerea participării comune la târguri și expoziții, elaborarea de materiale de prezentare a localității cu secțiuni de economie inclusă, promovarea prin încheierea de înfrățiri și schimburi de experiență cu localități din străinătate								x			
73	Asigurarea de facilități pentru înființarea unui birou de informare și consultanță în domeniul economic și juridic								x			
74	Sprrijinirea dezvoltării I.M.M.-urilor din domeniul industrial și al serviciilor (creșterea numărului IMM-urilor) prin acordarea de facilități la plată a taxelor și impozitelor asupra terenurilor și clădirilor								x			
75	Identificarea spațiilor disponibile și a terenurilor aparținând Primăriei, care pot fi concesionate eventualilor investitori		x									
76	Construirea infrastructurii publice necesare desfășurării activităților economice (utilități, construire spații de desfacere a produselor, spații pentru funcționarea firmelor gen incubator de afaceri);									x		
77	Organizarea de evenimente, în parteneriat cu AJOFM pentru promovarea culturii antreprenoriale în rândul tinerilor		x									

78	Promovarea programelor derulate de guvern pentru stimularea înființării microîntreprinderilor		x										
79	Dezvoltarea parteneriate între autoritățile publice locale, societate civile și comunitatea de afaceri pentru dezvoltarea zonelor de agrement		x										
80	Facilitarea dezvoltării unor evenimente și activități tematice de promovare a pescuitului local									x			
81	Diversificarea către activități non-agricole, crearea și dezvoltarea de microîntreprinderi		x										
	TURISM												
	-												
82	Construirea unui complex turistic și de agrement în comună (aspecți calogațiali profilul complexului turistic)		x							x			Proiect prioritar, Morteni
83	Srijinirea înființării unor unități de alimentație publică									x			
84	Promovarea turismului cultural-religios									x			
85	Includerea obiectivului cultural biserica în circuitele turistice existente la nivel de județ		x										
86	Înfrățirea localității cu alte localități din spațiul Uniunii Europene și realizarea de schimburi culturale-turistice;		x										
87	Crearea de evenimente culturale care să devină tradiționale												Realizat

88	Crearea unui brand al comunei și promovarea obiectivelor și evenimentelor culturale prin internet, pliante, broșuri și info-chioșc		x											
89	Dezvoltarea și promovarea turismului gastronomic, prin valorificarea tradițiilor locale și a interferenței diferitelor culturi în domeniu												x	
EDUCATIE														
90	Reabilitarea sau modernizarea școlilor/ grădinițelor din comună (a se specifica denumirea exactă a fiecărei locații și genul lucrării)		x											Modernizarea și dotarea cu mobilier și material didactic a grădinițelor
91	Reabilitarea sau modernizarea școlilor/ grădinițelor din comună (a se specifica denumirea exactă a fiecărei locații și genul lucrării)													
92	Dotarea cu mobilier a școlilor / grădinițelor (a se specifica denumirea exactă a fiecărei locații)		x											2 Grădinițe, Morteni
93	Construirea școlii/grădiniță													Realizat
94	Amenajarea unei baze sportive în comună (a se specifica locația)													Realizat
95	Construcția unei săli de sport în cadrul școlilor (a se specifica locația)		x										x	Dotarea cu mobilier și aparatură sportivă din cadrul școlii Morteni
96	Amenajarea și dotarea unui centru de joacă pentru copii în comună (a se specifica locația)		x											
97	Construcția unei creșe												x	
98	Dotarea cu materiale didactice a unităților de învățământ din localitate și îmbogățirea fondului de carte al bibliotecilor școlare		x											

Strategia de dezvoltare locală 2021 – 2030

Comuna MORTENI, Județul Dâmbovița

153	Asigurarea de suport pentru angajatorii locali care organizează cursuri de calificare/ recalificare profesională pentru persoanele neocupate, în parteneriat cu Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă		x									
154	Asigurarea spațiului necesar înființării unui centru pentru sprijinirea șomerilor pentru a (re) intra pe piața forței de muncă prin scheme speciale de consiliere, tutoriat, mediere și plasare în muncă, pus la dispoziția prestatorilor de servicii în domeniul, în cadrul unui parteneriat		x									
155	Asigurarea spațiului necesar pentru organizarea de cursuri de antreprenoriat pentru angajatorii locali și persoanele neocupate în vederea dezvoltării de noi activități economice în localitate, pus la dispoziția furnizorilor de servicii de instruire în cadrul unui parteneriat		x									
156	Crearea unor servicii sociale de tip alternativ pentru persoanele cu handicap (centre de zi, cluburi, ateliere protejate, etc.), în parteneriat cu un furnizor de servicii acreditate		x									
157	Crearea unui centru specializat pentru asistență și consiliere a copiilor aflați în dificultate, familii monoparentale, victime ale violenței domestice, în parteneriat cu un furnizor de servicii acreditate		x									
	<u>ADMINISTRATIA PUBLICA</u>											
	-											
158	Lucrări de reabilitare și mansardare a sediului primăriei		x									
159	Dotarea administrației locale (calculatoare, copiatoare, scanere, birouri etc.)		x									Dotarea cu echipamente informatice

160	Sistem fotovoltaic pentru creșterea eficienței energetice a unor cladiri publice.		x																		Idee
161	Achiziționarea de aplicații informatice integrate pentru toate serviciile din cadrul administrației locale în vederea eficientizării procesului de furnizare a serviciilor către populație		x																		
162	Crearea unei identități vizuale a Primăriei prin standardizarea elementelor de identitate vizuală – formulare tip, materiale informative, adrese, răspunsuri		x																		
163	Extindere a procedurilor de informare publică – utilizarea de noi metode pentru informarea populației și a supraactivității administrației publice (ex: înființarea de puncte de informare de tip infochiosc, amplasarea de panouri exterioare cu afisaj electronic, amplasarea pe panouri informative în stațiile de autobuz		x																		
164	Stimularea participării cetățenilor și a ONG-urilor la procesul decizional prin acțiuni de consultare publică, inițierea de proiecte în parteneriat pentru elaborarea de statistici și documente oficiale pentru localitate		x																		
165	Creșterea eficienței în administratia locală prin facilitarea, urmărirea și documentarea proceselor de lucru utilizând programe informatice de management al documentelor		x																		
166	Creșterea nivelului de pregătire profesională a salariaților din administrația locală prin realizarea unui program anual de pregătire profesională și participare la cursuri de formare profesională continuă		x																		

Măsurile prioritare în perioada 2020–2030, în concordanță cu noile politici la nivel european:

Măsura 1.1. Modernizarea și extinderea infrastructurii rutiere

Proiecte: - Reabilitarea și extinderea drumurilor comunale și sătești;

- Reabilitarea și extinderea drumurilor de exploatare;
- Reabilitarea trotuarelor existente și amenajarea trotuarelor care nu există;
- Reabilitarea podurilor și podețelor (dacă este cazul);
- Crearea/Reabilitarea și extinderea rețelei de canalizare pluvială;
- Modernizarea și extinderea sistemelor de protecție și siguranță rutieră;
- Îmbunătățirea sistemelor de marcaj rutier

Obiective:

- Creșterea lungimii drumurilor comunale modernizate;
- Creșterea siguranței naționale;

Tinte cheie:

- Asfaltarea sau pietruirea tuturor drumurilor din comuna, inclusiv a drumurilor de exploatare agricolă;

Durata: 2020-2030

Valoarea estimată: 6000000€

Responsabilitati:

- Consiliul Local Morteni;
- Consiliul Județean Dâmbovița;
- Poliția Rutieră;
- CNADNR (Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România).

Posibile surse de finanțare:

- Programul Național de Dezvoltare Rurală 2020–2030;
- Programul Operațional Infrastructură Mare 2020–2030;
- Bugetul local al comunei Morteni (co-finanțare)
- Fonduri Europene (UE).

Măsura 1.2. Modernizarea și extinderea infrastructurii rețelei de canalizare

Proiecte:

- Extinderea rețelei curente de canalizare la nivelul localității;
- Inițierea stației de epurare – Morteni;
- Asigurarea întreținerii permanente a stației de epurare;
- Dezvoltarea de parteneriate în vederea ațingerii obiectului investițional;

Obiective:

- Creșterea lungimii rețelei locale de distribuție;
- Creșterea calității vieții;

Tinte cheie:

- Extinderea rețelei de canalizare la nivelul întregii comune;

Durata: 2020-2027

Valoarea estimată: 2,5 – 3 000 000 €

Responsabilitati:

- Consiliul Local Morteni;
- Consiliul Județean Dâmbovița;
- CNADNR (Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România).

Posibile surse de finanțare:

- Programul Național de Dezvoltare Rurală 2020–2030;
- Programul Operațional Infrastructură Mare 2020–2030
- Bugetul local al comunei Morteni (co-finanțare).
- Fonduri Europene (UE)

Măsura 2.1. Sprijinirea activităților culturale și dotarea corespunzătoare a instituțiilor locale

- Proiecte:**
- Organizarea de evenimente culturale cu participare a publicului larg;
  - Modernizarea, sistematizarea și dotarea caminelor culturale din comuna Morteni;
  - Dotarea gradinilor din comună cu săli de sport, din cadrul școlii gimnaziale Morteni;

Obiective:

- Conservarea patrimoniului local;
- Creșterea notorietății comunei Morteni la nivel regional.

Tinte cheie:

- Creșterea cu minim 15% a numărului de evenimente culturale sportive, anuale, organizate la nivel local;

Durata: 2020-2025

Valoarea estimată: 80000€

Responsabilitati:

- Consiliul Local Morteni;
- Consiliul Județean Dâmbovița;
- Instituții culturale;
- Ministerul Culturii;

Posibile surse de finanțare:

- Programul Național de Dezvoltare Rurală 2021–2030;
- Programul Operațional Regional 2021–2030;
- Ministerul Tineretului și Sportului (MTS)
- Fonduri Europene (UE)

Alte măsuri/proiecte propuse de Consiliul Local Morteni în perioada 2021-2027

Proiecte: - Retea de gaz (realizarea rețelei de gazificare a comunei Morteni);

- Dotare pentru intervenții de urgență (asigurarea unei baze tehnico-materiale pentru intervenții în caz de urgență (achiziție autospecială PSI și camion 8x4 echipat pentru deszăpezire);
- Reabilitarea trotuarelor existente și amenajarea trotuarelor și alei pietonale care încă nu există;
- Centre de agrement pentru copii (amenajarea și dotarea unor centre de joacă și recreere pentru copii la nivelul comunei Morteni);
- Lucrări de regularizare, consolidare, decolmatarea albiei paraurilor și consolidarea malurilor acestora;
- Construirea unui complex turistic și de agrement în comuna Morteni;
- Realizarea dispensarului și farmaciei veterinare în comuna Morteni.
- Modernizarea drumurilor de exploatare agricolă

Obiective:

- Dezvoltarea în ansamblu a calității vieții locuitorilor comunei;

Tinte cheie:

- Dezvoltare generală a infrastructurii în comuna, în perioada 2021-2030;

Durata: 2021-2027

Valoare estimată: 7500000€

Responsabilități:

- Consiliul Local Morteni;
- Consiliul Județean Dâmbovița;
- Ministerul Dezvoltării (MLPDA);
- CNADNR (Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România).

Posibile surse de finanțare:

- Programul Național de Dezvoltare Rurală 2020–2030;
- Programul Operațional Infrastructură Mare 2020–2030;
- Bugetul local al comunei Morteni (co-finanțare)
- Fonduri Europene (UE).

Implementare și monitorizare

Implementarea Strategiei de dezvoltare locală a comunei Morteni are în vedere atingerea principalelor obiective stabilite în etapa de elaborare, prin intermediul unui proces complex de transformare a resurselor materiale, financiare sau umane disponibile în rezultate calitative și cantitative.

Monitorizarea implementării Strategiei de dezvoltare a comunei Morteni are drept scop atât aprecierea gradului de realizare al activităților propuse de document, și este un proces continuu de colectare a informațiilor relevante despre modul de implementare a strategiei.

Demersul de implementare a direcțiilor de dezvoltare propuse și derularea acțiunilor propriu-zise destinate realizării acestora, este lansat în momentul adoptării Strategiei de dezvoltare locală de către Consiliul Local. Ulterior acestei etape, autoritățile publice locale vor coordona elaborarea planurilor de acțiuni trimestriale și anuale privind realizarea strategiei, în conformitate cu planul strategic de acțiuni.

Acest proces fructifică eforturile colaborative ale administrației publice locale, societății civile, agenților economici, actorilor externi, în realizarea tuturor acțiunilor.

În continuare se va realiza o prioritizare a proiectelor, și anume selectarea celor de interes major. Pentru fiecare proiect se vor descrie activitățile necesare, responsabilii și perioada de desfășurare, ulterior fiind identificate și asigurate sursele de finanțare a proiectelor propuse spre implementare.

Având în vedere că autoritățile publice locale ale comunei Morteni nu dețin suficiente resurse financiare pentru a susține finanțarea tuturor proiectelor propuse, va fi necesară o mobilizare în vederea atragerii de resurse suplimentare, precum accesarea unor finanțări nerambursabile, care să asigure resursele materiale necesare implementării strategiei.

De asemenea, în vederea implementării Strategiei de dezvoltare locală a comunei Morteni se impune stabilirea unei structuri organizatorice apte să coordoneze implementarea planului strategic, să colaboreze și să negocieze cu ceilalți actori implicați. De aceea, constituirea unei astfel de echipe constituie o prioritate în cadrul procesului de implementare.

Aceasta trebuie să contribuie la:

- efectuarea rapoartelor cuprivire la stadiul în care se află procesul de implementare față de obiectivele stabilite în cadrul strategiei;
- revizuirea și adaptarea planurilor de acțiune strategice;
- reformularea obiectivelor (dacă se impune);
- revizuirea termenelor de implementare în funcție de ajustările sau evenimentele neprevăzute apărute pe parcurs;
- comunicarea permanentă a evoluției procesului de implementare autorităților publice locale și părților interesate.

Pe de altă parte, finalizarea procesului strategic de dezvoltare al comunei Morteni implică necesitatea unui proces coerent de monitorizare a implementării proiectelor propuse, activitate ce trebuie să constituie un efort permanent de-a lungul implementării strategiei.

Fără îndoială, în urma activităților de monitorizare vor fi identificate probleme sau necesități de redresare sau adaptare în anumite privințe a direcțiilor strategice, care trebuie semnalate de către factorii de decizie competenți în monitorizarea întregului proces.

Raportarea implementării strategiei se va efectua prin elaborarea și prezentarea de către responsabilii de implementare a rapoartelor de monitorizare. Acestea vor fi prezentate Consiliului Local și Primarului comunei.

Nu în ultimul rând, se va stabili pentru fiecare direcție planificată anumii indicatori de implementare care vor fi monitorizați. În baza informațiilor furnizate de aceștia, responsabili de implementare vor putea stabili nivelul de implementarea acțiunilor și gradul de realizare/atingere a obiectivelor fixate. Acești indicatori pot fi de natură economică, politică sau socială și se pot enunța sub această formă:

- cifra de afaceri totală;
- densitatea IMM-urilor;
- creșterea/descrșterea locurilor de muncă;
- rata șomajului;
- ritmul de creștere/descrșterea numărului mediu de salariați;
- sporirea/reducerea producției agricole;
- sporirea/reducerea producției silvice;
- gradul de conectare a rețelei de alimentare cu apă și canalizare menajeră;
- gradul de acces la rețele de alimentare cu apă și canalizare menajeră;
- lungimea drumurilor asfaltate, a pistelor de bicicliști și a trotuarelor;
- lungimea și gradul de conectare a rețelei de distribuție a gazului metan;
- gradul de modernizare/echiparea unităților de învățământ;
- numărul echipamentelor IT din cadrul unităților de învățământ;
- numărul unităților de învățământ reabilitate/modernizate;
- rata de abandon școlar;
- numărul unităților medicale;
- numărul cadrelor medicale raportat la populația comunei;

- creșterea/descreșterea numărului beneficiarilor de ajutor social;
- gradul de colectare selectivă a deșeurilor;
- calitatea factorilor de mediu;
- numărul centrelor de agrement și spațiilor de recreere

Pentru realizarea acestui proiect de importanță strategică, ce va constitui baza următorului exercițiu financiar, 2021-2027, la nivel local, regional cât și european, și-au adus aportul:

- ✓ Primarul comunei Morteni, dl. Olteanu Lălu Ionel;
- ✓ Echipa primarului, care include aparatul administrativ și consilierii locali;
- ✓ Cetățenii comunei, care și-au manifestat interesul pentru stabilirea proiectelor prioritare la nivel local;
- ✓ Specialiștii Atent Consult București, care au elaborat prezentul document programatic.

Instrumente Structurale